

ІРИНА МИРОНЕНКО

Сунці
ДЕРЖПРОМУ

Вірші 2015–2017 років

Харків «Майдан» 2018

УДК 82-14
М 64

*Видається за підтримки
Харківської міської ради*

*Художнє оформлення
Володимира Носаня*

*Фото Марії Чумак,
доньки автора книжки*

Мироненко І. Д.

М 64 Суниці Держпрому: Вірші 2015–2017 років. Харків:
Майдан, 2018. 212 с.

ISBN 978-966-372-697-7.

Книжка харків'янки Ірини Мироненко склалася із записів, зроблених від осені 2015 до осені 2017 року. Вони писалися вдома та в дорозі Україною і трішки Польщею. Розділи збірки — як стіни дому. Ось вікна в сад і на шлях, ось книжкові полиці з іменами Василя Мисика та Іллі Мечникова. Один із розділів склали вірші-відповіді на електронні листи з Грузії. Про першу харківську українсько-польську поетичну весну 2015 року та її учасників більше розкажуть переклади.

Для всіх, хто любить Харків або хоче дізнатися про нього більше.

УДК 82-14

ПЛАН НЕ-ЕВАКУАЦІЇ

(замість авторського вступу)

Кожен великий офіційний будинок має свою схему евакуації. У Держпромі, спорудженому 1928 року як перший вітчизняний хмарочос, таких настінних лоцій було і є багато. Від того його повороти, лабіринти й тупики не втратили похмурості чи таємничості (залежно від настрою, з яким блукаєш у пошуках потрібного кабінету). Схеми креслять із прив'язкою до точки, що вказує: «Зараз ви тут».

Отож, зараз ви тут, на порозі книжки. І наступні рядки, розраховую, допоможуть знайти входи в кожен із чотирьох розділів.

РОЗДІЛ I. КОНІ ІЗ МІСЬКОЇ КОНЮШИНИ

Асоціативне і фактологічне продовження попередньої збірки «Місто в сірих яблуках» (Київ, 2016).

Темна конячка? Кінь-трудяга? Чи навіть кав'ярня «Коники» на вулиці Сумській? І які ж коні в яблуках без паші?! У тій конюшині можна роздивитися Харків Скрипника і Коломак Мазепи. Але літають не тільки кажани над Держпромом, а й дрони-шпигуни над степами Слобожанщини. Війна і мир початку XXI століття.

РОЗДІЛ II. ПРИ СВІТЛІ БІЛОЇ ГОРИ

Тут рідна для мене Нова Водолага на Харківщині з Кабаковою горою в латках снігу, а ще — крейдяні гори Дворічної, розпечена до білого Азія Василя Мисика і білосніжний одеський маяк.

РОЗДІЛ III. ГІРСЬКІ СТРУМКИ ГРУЗИНСЬКИХ ГОЛОСІВ

Карта Грузії зберігається у мене з 80-х років. Літературне свято Володимира Маяковського щоліта тоді збирало переважно молодих поетів до Кутаїсі. Кілька днів ми жили в готелі «Сакартвело». Поїздки на батьківщину Маяковського, в Багдаді, навіщось — на завод з випуску мотоблоків, у Гелатський монастир. Везла із собою до Харкова підрядники грузинських віршів, перекладала під перестук коліс. Допомогало, що автори додали ще й схеми (кількість складів у кожному рядку, наголоси). Майже вишивання по канві.

Вдруге Грузію аж через 30 років за мене побачила дочка. Цей розділ об'єднав написане у відповідь на електронні листи Марійки з мандрів до Кутаїсі й Тбілісі, Сванетії й Тушетії, куди в різні пори року вирушали харківські любителі фотографування й історії.

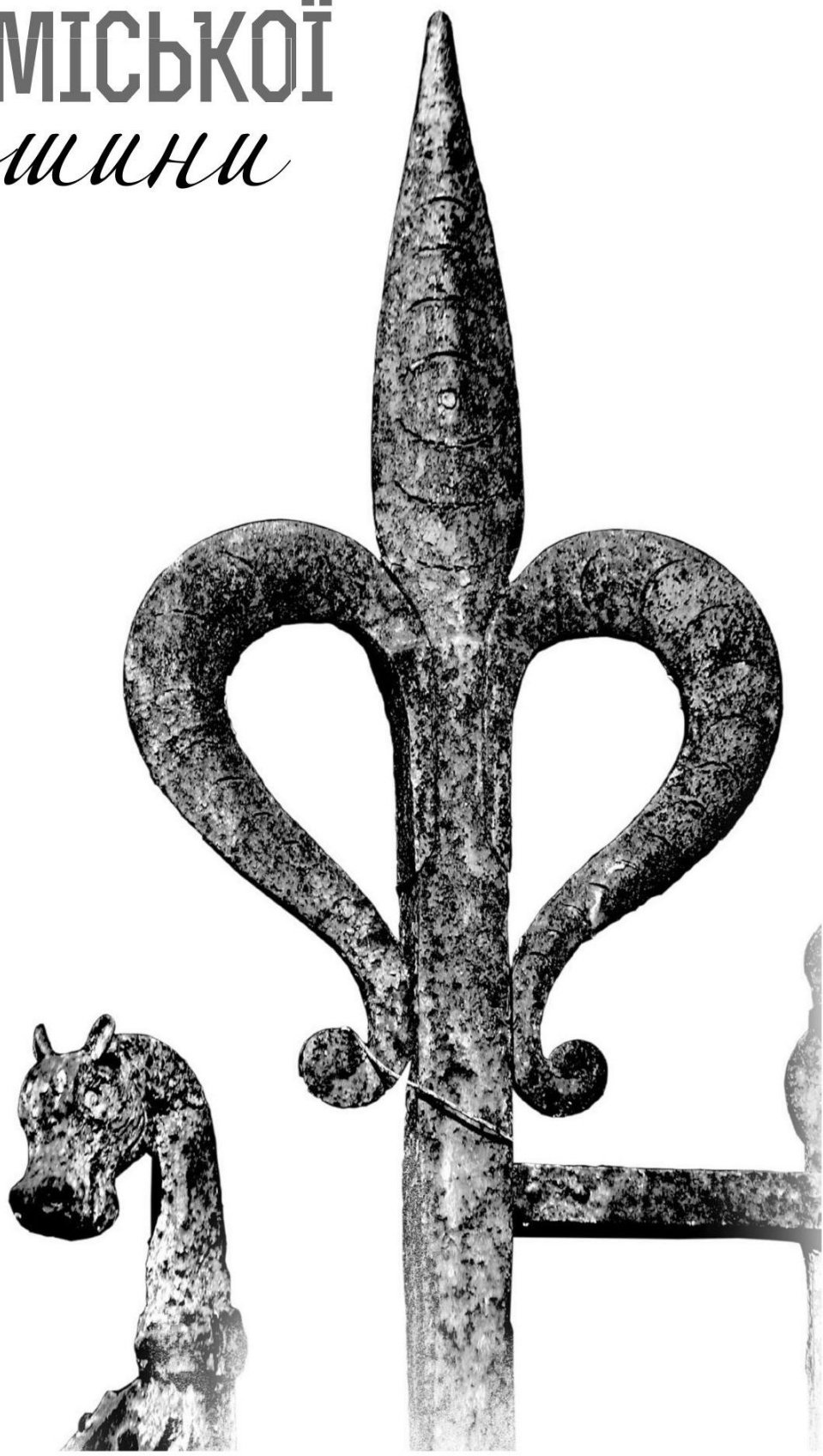
РОЗДІЛ IV. ШРИФТОМ ВРОЦЛАВСЬКИХ КЛЕНІВ

Міжнародний фестиваль «Поети без кордонів» щороку майже від початку XXI століття проходить у Дольно-Шльонському воєводстві Польщі, тобто в Нижній Сілезії.

Вперше 2015 року на таке міжнародне літературне зібрання запросили харків'ян — поета й перекладача Сергія Шелкового та мене як авторів українсько-польської антології, опублікованої в нашому місті видавництвом «Майдан». Це була відповідь на проведення у травні того року першої у Харкові українсько-польської поетичної зустрічі.

Ліричний щоденник 12-го міжнародного фестивалю «Поети без кордонів» доповнять мої переклади гостей Харкова Данути Бартош (Познань) і Казімежа Бурната (Вроцлав). Фестиваль познайомив також і з Монікою Мацейчик, яка приймала мене у своїй гостинній садибі «Трояндовий двір». Читання поетів іншомовних — теж, як смакування суницями.

Коні
ІЗ МІСЬКОЇ
конюшни

* * *

Коня підперла олівцем, щоб голова не впала,
бо він із цвіту і трави — на синьому столі.
Його в ставку чи небесах спіймали на Купала,
а сивій гриві з долину уже сплигло сто літ.
Тут звіробій і деревій, і сокирки по спині,
не сідланій усі сто літ героями пісень.
Десь поряд місто спить собі собакою на сні,
бо й сам не гам, і вам не дам почати мирно день.
Червоний повід у коня — вогненна цівка річки.
Тримайся, вершнице моя, бо ти ще й швець і жнець.
Для комарівни прикупив комар зелену стрічку.
Ненамальовану війну затиснув олівець.

28.02. - 01.03.2017

БЛАГОВІЩЕНСЬКОЮ ВУЛИЦЕЮ

Почуваюсь верблюдом для цирку Муссурі Герасима,
хоч і звичніша назва в перегук з рікою Міссурі.
У криваві водянки я п'яти травнево прикрасила.
Хай собі каламутно гойдаються хвилі і судді.
Скільки висвітять правди судмедекспертизою,
скіфська баба не знає, залита у камінь по пояс.
У мішках із каміння стрибається із антрепризою
дзвінокглинному ринку в зелену кульбабову повинь.
Але все-таки цирк, потім з'їзди, місцеві вожді, Конституція.
Купа різних скорочень в конторах, табличках, садибах,
ніби залишки спалених аркушів бачу у грубці я.
Благовіщинський щур на покинуту сцену подибав.
Доки купол не впав у колишній музичній комедії,
доки тут ще збираються виростити казино,
я — верблюд з мікрофоном між коней з Фейсбук-Вікіпедії
в цій пустелі ще бачу, як ти засвітила вікно.

18.05.2017

ДО ПЕЧИВА «ІВАСИК-ТЕЛЕСИК»

Нарциси на держпромному столі,
в якого раднаркомівське минуле.
Старих колод картярські королі
й номенклатурники культурненько поснули.
Сміється печиво із блюдечка зіркам
(чи ти його сховала до шухляди?).
Івасику й казковим гусакам
вночі шкідливо їсти шоколади.
А як вмочають печиво в глазур —
конвейерні жінки чи автомати?
Прийшов нарциси нюхати амур,
глазурувати ніч або поглузувати.
І де той птах — під крилами пшоно?
Ще телесується на вітрі жерміналю?
Нехай устигне — крикне над вікном
до хлопця із військового шпиталю.

16.03.2017

* * *

Дорозі не боляче — закрижаніла,
наміряла поля на маскхалати.
Багряніла квітка весільна біла
на сосновім порозі прощальної хати.
Дорозі не страшно — мала відвагу
підважити воза, війну, розруху.
Чорних дубів богатирські краги.
Щастя, чавлене на макуху.
Дорозі не важко — хмарою хмара
іде та іде душею без тіла.
А чий тут злочин, чия тут кара —
не скаже горлиця легкокрила.
І все-таки боляче, страшно, важко —
дорозі тій ні кінця, ні краю.
Подумай, що сніг — крижані ромашки.
На небі їх убиті збирають.

Січень 2017 р.

ПІДПОЛКОВНИКУ НІХТО НЕ ПИШЕ

Честь і гідність не можна зірвати
вибухівкою із замета.
Рік сестра поминає брата.
Мій проспект і моя планета.
Підполковник був на роботі.
Маршу миру люди і гасла.
Смерть як хрускіт бурульки у роті,
бо хлоп'я у п'ятнадцять гасне.
Сотня літ — полів перепілок
та могил отих, хто з полону.
Підпадьомкування мобілок —
цих новітніх труб Єрихона.
Червоніють — вулична лава,
камінь пам'ятний і гвоздики.
Топчуть справно «Героям слава!»
крокодилові черевики.
Я ж писала вірші на лаві,
де сестра говорить про втрати.
А зірки над Харковом неяскраві.
Як їм страшно не падати — зависати.

23.02.2016

СОНЦЕ ПЕРЕМИР'Я

Новобудова — кров з молоком —
сіріла з вечора синім кранам.
Не прокидайся у квітні рано.
Од війни й самотності віє димком.
Мабуть, ніч загубила місяць-монокль —
забілів у сітях небесних кленів.
Облицьовують стіни. Будуть зелені.
Впали щастя щити, як старе доміно.

05.04. 2016

* * *

Не спиться — майже, як пліткарці із Венеції,
де під вікном затупотіли змовники.
Стара чутки перебирала, ніби спеції, —
не кликати ж kota у співрозмовники,
бо й він своїми змучений причинами —
мисливським, може, дон-жуанським голодом.
Відкрити ширше це вікно прочинене —
і полетить важкий вазон на голову
ситуативному упевненому лідеру,
і він загине, змова не розгорнеться.
Лютневу ніч, немов сторінку, видеру —
хай прочитає на світанку горлиця
чим зиму налякати, що їй скинути,
щоб визволити наш садок і річку.
А ти вже спиш? Хай сниться, з ким іти
в нових ажурних синіх черевичках.

08.02.2017

* * *

Поряд милиці і ковзани,
кастрування котів і весела шиншила.
На зупинці об'яви — сирі деруни
(та — жовтіша, та — біла)
зима приліпила.
Тут садком не цікавляться біля Дінця
і шашличниця влипла даремно
в марні натяки маркера і олівця.
Сніг хотів і летів безсистемно.
Хаотично тривали на сході бої,
перебої із гречкою й милом.
Десь на Капрі прокашлялися солов'ї.
Я тебе, як і вчора, любила.

21.01.2015

* * *

Сіяв сіль дідок у центрі міста,
потім музику і вчення — кришнаїти.
Сипонуло, як розірваним намистом, —
ми й надії не збулися, значить, квити.
Не протиснулась в алею фура сіна.
Відділ хоботно-копитних без обіду.
Пахне з холоду в Держпромі апельсином
і лимоном з коньяком, але не діду.
Він із сіллю і в зеленому береті.
Йде по кризі, як по ораному полю.
«Сію-вію», — в Назареті й лазареті
різні сходи у свободи і сваволі.
Спецпризначенець глухих кутів зимових.
Кришнаїти гріють руки барабаном.
Час домовленостей чи намови-змови.
Незнищенні шарлатанка з шарабаном.

об.02.2017

ПЕРШЕ БЕРЕЗНЯ В ХАРКОВІ

У манекена вітринного пальці звело,
ніби збирався тиснути на гачок.
В центрі Харкова тане весняне село,
тільки ступиш в арку з лелеками крок.
Школа танців запрошує всіх на хіп-хоп.
У студентки — зелений вінок з паперу.
До коктейлю свободи — любові сироп.
На камінні синьому — білі пера.
Хто заставив птаство летіти у двір,
де аптечні запахи і антени?
Місто — хутір, що має метро і тир.
По-сусідськи вітаються манекени.

01.03.2016

* * *

Ранкове «По конях!», вокзальне «По каві?».
Із чаєм «Spring Melodi» спить кошениа
на тім підвіконні — на білій отаві,
що з неї світанок півсонця підняв.
«По конях?» «По каві?» — питавсь петеушник
(пардон, ліцеїст з матюком на губах).
Гойдавсь на плечі телефонний навушник —
новітнього балу слизький аксельбант.
Із жолудів кава, м'якушкові коні.
Рефрен українства «люби — не покинь».
Безмежно замерзли надії й долоні.
І все-таки «Melodi» , все-таки «Spring».

22.01.2015

* * *

Блакитні весла пасажира у метро.
Ще не відкрилися кефіри і зефіри,
а настрої листопадовий аж сірий,
готовий відірватись, ніби тромб.
Коди ми — без вітрила і човна?
Країні велено уже сушити весла.
Загублені між викреслень і креслень,
нам душі майже вимерзли до дна.
Аж тут під ранок радісний весляр
у місті правлених рукописів і русел,
провальних виступів на брифінгах і брусах.
Ти вирвешся і випірнеш до хмар.

28.11.2016

ГРА В ГЕРАЛЬДИКУ

«Герб — кредитка роду і країни».
Як промовисто обмовився хлопчак!
Не візитка, не історії вітрини,
доля краю — де рівчак, а де — стрімчак.
Знову жити на малі відсотки слави
і довіри майже втрачений кредит.
Розвивайся, дубе кучерявий.
Під тобою вбитий лицар чи бандит.
Жовті, білі, чорні леви і орлиці.
Язикаті — змії, лиси і вулкан.
Герб країни-жниці і вдовиці,
у якої чоловік помер від ран.
Намалюймо родоводи клану й кішки
(нам іще не дозволяють вийти з гри).
Заплатили за проїзд? Ходімо пішки —
на червоний, бо зелений не горить.

13.03.2016

ДИПЛОМАТИЧНИЙ ЮВІЛЕЙ

Поважне зібрання амбіцій, ілюзій, манер
партеру й балкона, партнерів по гольфу й городу.
Посол, піаніст, папараці і пенсіонер.
Шопен. Шелестів шоколад, а не шлейфи по сходах...
«Звернімося до інтенсивного обміну. Шляху реформ».
Зі сцени слова допливали вмирати в підсобці.
Сусідка шукала в пакеті невпевнених форм
для подруги ягід у дещо прим'ятій коробці.
Запахли малині налисники, що напекла
любителька вечір убити на пишній імпрезі.
Троянда густіш червоніла і панна цвіла
краплиною крові на шаблі, на срібному лезі.

23.06.2015

КЛЕЙ БФ. 1946-2016

Країна РФ славиться клеєм БФ
миловара Петрова; він склеїв метал і тканину.
Приростали пластмаса до дерева, мир до руїни
Берліна й Варшави, правда і блеф.
Із бурого мила все почали.
Ще на кухню царську вносили сарну.
Різне мило змішали, і ось він — ярлик
для нового сорту «Афінський мармур».
Але все-таки більше відомий клей
прагнень склеїти міцно Урал і Прагу.
Тягне варевом з темних кремлівських алей.
Пийте без України цю братню брагу.

13.03.2016

ПЕТУНІЇ В ЦЕНТРІ ХАРКОВА

Кав'ярні «Гоголь», «Дим» і «Наша дача».
Петуній ампельних малинові каскади.
У міста шия ломова, воляча
і звичка до бравурної бравади.
Сорт «Хіт-парад» — він кольору лосося,
а ще на синім сходить зірка біла.
Дванадцять кольорів — отак сплелося
у сорт «Селебріті». Вдивлянням заможніла
я всупереч (кріс-крос і попри здирство
плющів, що без сек'юріті — ні кроку).
Візіонерство і візирство-лицемірство
вже мають тут аеродром підскоку.
Звисає сторчголов петунія з балкона.
Іще ниткоподібний пульс у пустки.
Ранкова вулиця — дитя нецеремонне.
Плісе-гофре — пелюстка до пелюстки.
Торочкуватий край, гофрована окрайка
(а може, облямівка, оторочка,
підпушка, лиштва). Танго парагвайки*
й того, кому скінчилася відстрочка.

09.06.2016

---

* Петунія у природних умовах росте в Парагваї та інших країнах Латинської Америки

* * *

Двори на Греківській. Стільці біля порогу.
Троянди, чорнобривці, морозець.
На вітрі ці будинки, слава Богу,
тримаються, як танка — прапорець.
Хоч од вітражної веранди вже руїна
і у фасадів — травматичний шок,
десь тут твоя прабабця Валентина
свій прасувала гімназійний фартушок.
І власний дім — ого! Двоповерховий —
згорів ще в ту, із німцями війну.
Десь кузня по сусідству — дим, підкови...
Трамвай на нас пилюкою війнув.
Неоковирний, як чавунна праска,
поповз на гору, у вітрильний центр.
Забиті двері. Хтось же ними хряскав.
Свій темперамент вулиці й акцент,
вловимий, може, тільки голубами,
що облітають крони й куполи.
Сум залишаємо на потім, на колись.
Останній промінь ловимо губами.

05.10.2017

* * *

Провулок Рибасівський. Чорно розритий підвал.
На залишках стелі — орнаментом ліплене коло.
У сутінках щось ремонтує хлопчак-екстремал.
Спіраль помаранчева дроту зіщулилась кволо.
Ніякої риби, хоч однечки — Рибний майдан.
Пеньок широченний обріс молодим і зеленим.
Кому він світився — каштан із почесних дворян?
Позаздрили і різночинно зневажили клени.
Апостол-рибалка задвірково смолить човни.
То чим воно тягне гірким за півроку до Паски?
Рибасов, торгуючи лісом, таки завинив:
лягла нещасливою карта в коханні рибаски.

05.10.2017

* * *

«Кто потерял ветровку,
можно спросить у милиционера музея»

*Оголошення на дверях
Харківського художнього музею*

Двері музейні стояли відчинені в літо.
Плавно вели до афішного Дюрера сходи
(вічна «Прогулянка»). Флірту до пива долито
в домі, що виріс із пінних рублів пивзаводу,
Нансена бачив, наркомів і енкаведистів
в цім урядовім кварталі інтриг і арештів.
Плащ кавалера граверного ніби на місці,
дама торкнулась не пальців — хоч складок нарешті.
В нього перо церемонно звисало з берета.
В неї від пишної зачіски шия німіла.
Кілька століть — і стріла долетить з арбалета,
вибере зовсім не стовбур, а стомлене тіло.
Мокро вітровка повз рану ковзне до порога.
Знов перевірить сирену стару оборона.
Місто, що хоче узяти за бороду Бога,
спатиме як не на папертях, то на газонах.

15.07.2015

СУНИЦІ ДЕРЖПРОМУ

Сунички і сірий конструктивізм.
Бруківка і ягоди під музеєм.
У кожного будня свої Колізеї,
та палець імперський опущений вниз.
А тут життєствердний солодкий сюрприз
у травах, що скосить двірник на похмілля.
Цей спогад запахне узимку, як зілля,
цілюще від люду падлючого й сліз.

05.08.2016

* * *

Мабуть, був у Скрипника кінь —
став тепер він зеленим коником.
Ех, сідло-кульбака, турецька тінь
під наркомом і під законником.
Оксамит, сап'ян, позумент.
Золота до срібної нитка.
Сіра сходинка-постамент
і малої сунички квітка.
Кінний пам'ятник, що ожив
у стрибку своїм прямокрилім.
Рани від всесвітніх ожин
роздивись на зеленому тілі.
Може, пострілу налякавсь
чи нічних цвіркунів Держпрому.
Захистила твоя рука.
Він у неї вишептав втому.

16.09.2016

* * *

На ординських монетах немає троянд і бузку,
скільки б ви не шукали в розкопах, на аукціонах.
Не росли вони тут, де без вершників коні в ріку
забрели з ковили, що осіла, від крові червона.
Але в нашому вересні може продати бузок
і троянди, а ще огірочки з теплиці
дід, в якого із шляхом Шовковим — незримий зв'язок.
Шлях Муравський (чи трактор) намуляв сідниці.
Він у курточці синій від «Тепломереж».
Покоління спецодягу, спецпереселень.
Як торгується дід — «так отожд!» і «авжежд!» —
аж йому посміхається люд невеселий
і купує з асфальту хрумкі огірки,
намагається запах троянди вловити.
Хай зігріють тебе несезонні бузки,
білий бусол-кочівник, на півня сердитий.

16.09.2016

* * *

Їхав крилатий гусар
у пасажирському поїзді.
Шлях наляканих сарн
припасував на поясі.
Шестиметровий спис
поміж тополь ввижавсь.
Пахолку збирати хмиз
допомагав їжак,
аби розвести вогонь
і вовчого знять плаща.
Бо скільки ще тих погонь
і дощових лещат.
Їхав з-під Відня гусар
у сонний музей на схід.
Простежений на небесах
мушкетної кулі слід.
Ум'ятина біля плеча,
але не тріснув метал.
Стало серце, коли про чай
козак-провідник запитав.

15.09.2016

ЕЛЕКТРИЧКА ЧЕРЕЗ БУДИ

I

Книжки «Дванадцять війн за Україну»
розкладені під розклад прибуття
тих поїздів, де крапля нікотину
у тамбурі вкорочує життя
жуку, що вибрав це вікно розбите
вагона люботинського депо.
«Show must go on!»* — дощами напис мито.
Зависло хмари білої кашпо
для квітки-сонця — примули, фіалки
(чи що там передзимно зацвіло?).
Майбутнє муляє, неначе пальцю — скалка.
Мандрівки віршем збільшувальне скло.
Там заєць-лижник — біла порцеляна
проїдеться в моїх дорослих снах.
Рвоне кільце гранати чи баяна
за Україну ...надцята війна.

II

Образна палата.
Описи дячка.
Вміла намивати
скарб Москва-ріка.

---

* Шоу повинно тривати

Лики Богородиць.
Вітер-літургіст.
За вікном — городи.
Залізничний міст.
Хто про що читає.
Про ікони — я,
з гір, степів, окраїн
взяті до Кремля.
Образи природи.
Іверська весна.
Помічник з обходом —
із Люботина.

02.11.2016

ЛЮБОТИН. 1897 РІК

Погойдаю листок на коліні —
хай поспить, як маленьке дитя,
доки в царстві голонасіннім
шишки білим грибам шелестять,
що на голови впали безвинні;

доки десь у майстернях вагонних
грають дачники Люботина,
і на скелі жене батальйони
перша греко-турецька війна
за морські береги і корони.

Люботинське липневе безсоння:
вечір танців, вистава, концерт.
Світ іще дерев'яних перонів.
Квітка, вкладена в сірий конверт.
Перше радіо пана Марконі.

До гудків паровоза «Овечка»
ще не тягне трубу грамофон.
На корсетах — доступні гачечки.
Ночі літньої ілюзійон.
Вільно квітнуть красуні і гречка.

03.11.2016

* * *

Трилітрова банка міражів.
Насінина липи у заметі.
У сорок, собак своє три-джі.
П'ятий поверх атиповості поетів.
Той замет заліз на кондиціонер.
Тільки ж липі навіть близько не рослося.
Прилетіла насінина з атмосфер,
де у мене ще не сивіло волосся,
де тобі несуть у сніг гончарний круг,
бо в майстерні без господаря кажанно.
Відчепити б клятї прикрощі, як плуг.
Хай би ще жила свекруха Анна:
надоїла Чорне море молока,
до гектарів пригорталася вдовино.
Небо їй було в зірках і огірках,
що цвіли в туманах і долинах.
Поливала під сузір'ями город.
Втішилася глеками від сина.
Сніг і липа доцвітають з тих широт,
де для справ твоїх біліє глина.

06.12.2016

* * *

Кажани скрипіли над Держпромом
фізикам і лірикам зими.
Закордонний паспорт спав під томом,
втомленими писаним людьми.
Над снігами снилася малина —
темно-стигла, тонко-запашна.
Сходишки рипіли безпричинно,
ніби хтось налити йшов вина,
ягоди змішати із вершками,
доки облетить насіння з лип,
доки воду з кригою й зірками
з підвіконня білі п'ють орли.

14.12.2016

* * *

Я просунула б руку у посуд, що звуть «куманець»,
і тримала б його, як поважна мадам ридикюля.
Він — фасадний декор. Тротуарних снігів холодець
розклювало завзяття — моя слобожанська зозуля.
Був би той куманець для старого вина з полуниць.
Ну яка нам різниця, що знають про нас ретрогради?!
Дві тернини націлились поглядом божих зіниць
на приречене в часі «Честь дорожче посади».

01.12.2016

ЛИСТИ ДО НЮРНБЕРГА, або стілець для репортера

Між станцією Масельського й невітленим Тракторградом так зелено, ніби й не Харків, а вже Кочетоцький пленер. То бронзовим барельєфом, то іменем на фасадах тут лідера приватизують, якщо передчасно помер, партійці з його підлеглих (тоді — молоді данайці) розводяться повноводо, яких він коней любив, бо мав дорогі костюми, а серце жило в куфайці. Розбилося під Великдень об ці слобідські горби. Немов іподромне, сонце — без черги, щоб попрощатись, влетіло в квітневі хмари й зависло при тій юрбі, що вміє асфальт топтати. Барвінок могил хрещатий — нещадний, бо передчасний, як успіху інший бік. Троянди несли снопами (у смерті свої обжинки). Тягнувся за владне крісло невидимий аукціон. Хай буде ця Україна в листах до сторонньої жінки — в країну, що видала світу і Фауста, й фауст-патрон.

06.01.2015

ЛИСТ ПЕРШИЙ

Фрау Ремпе, а Вас бентежать Ефіопія і Україна?
Ви керуєте Домом Харкова в місті Дюрера й цепелінів?
Ефіопів у ньому більшає, як у щедрому літі — сіна.
Українці менше помітні між кав'ярень і магазинів,

де вони ладнають салати (в конкурентах — юні туркені),
продають італійські кахлі, для дворів — керамічних гномів.
Я стою біля Марієн-кірхи, в мене глиняне серце в жмені.
Галасують старі ворони, ніби родички древніх ромів.
Ви не знаєте чоловіка, у якого циганський погляд,
без долоні і карт розкаже, що було, що є і що буде.
Вже про нього спогади й міфи поселились природно поряд,
бо немає високих крісел без омани і без облуди.
Ми собі його не обрали — так селянськи пішла кар'єра:
до залізного міста Харків — від масної цупкої глини
на Посуньках. І посувались. Неохоче. Такі манери
в тих, чий рід міг давно урвуться біля Дідової долини —
в тридцять третьому в голодовку, в сорок третьому...

Вам відомо...

В Домі Харкова для прибульців недаремно круг кераміста.
Щось та вийде, коли замісиш ностальгію свою і втому, —
попільничка (листок кленовий) чи невипалене намисто.
Фрау Ремпе, образ країни ліпить лідер, розпише влада:
безкінечники, мирне свастя. Кожен край — то окремий
горщик.

Що було у нас в дев'яностих, як летіло каменепадом,
як дивилися на сусідів, ніби плюнули нам у борщик.
Наші власні партайгеносе подалися у президенти,
наплодили адміністрацій недоладних. Таке очолой —
будуть в замах ще не масногубі, а розгублені дисиденти.
Всі підстави, аби злетіти під укіс із знайомих колій.
Ще читаєте, фрау Ремпе про Масельського й Україну?
З Вами бачилися в музеї між німецької порцеляни
(в нашім, харківськім). Ще не грали на майдані на піаніно.
Допишу Вам, коли засніжить і в мороз перейдуть тумани.

ЛИСТ ДРУГИЙ

Саксонська порцеляна і валківська полива.
Чорнильниця «Китаєць», «Амури й гороскоп».
А тут — вусатий лантух і на гербі — три сливи.
Та й що кругам гончарським отой галоп Європ?!
З маленьким янголятком сільничка із Берліна.
Він смочче білий пальчик — не солодко йому.
А тут сніги присолять й без того білу глину
і той заміс одвічний із чорноземних мук.
Германці і слов'яни в одній і тій щириці
в селі, що мало вїята та й зветься «Вїйтенки».
Про їхній скарб напишуть захоплено в столиці,
а тут від щастя й волі — схололі черепки.
На Мельникове сипле зима холодне мливо.
Як завжди, мельникують вітри у терниках.
Висить грудневе сонце, мов недостигла слива,
в невишитих чи хмарах, чи, мабуть, рушниках.

ЛИСТ ТРЕТІЙ

Мікрофон розсувався, як телескоп.
Називався вудкою у журналістів.
У селі осліпнув ліхтар-циклоп.
Мало хто дивився ці вісті в місті
(у глухому районі — земельні паї.
Керівництво області — на роздачі).
Рушникові папуги — не солов'ї
вчать співати левади й дачі.
Як в сеансі гіпнозу, напроти сидять
при скатерці президія, приспаний зал,
а промовець з трибуни гуде, ніби дяк.
У Масельського в погляді стигне гроза.

Мій колега на вудочку ловить слова,
бовваніє, мов клен у сосновому лісі.
Тут Масельський підводиться, «дяку» кива
і зникає в запиленому закуліссі.
У президії паніка, подив чи страх
(все залежно від місця у владних «коморах»)
Повернувся Масельський, стілець у руках.
Журналісту поставив: «Сідай, ще нескоро».
Зал ожив — забурчав, зажурились про своє.
«Навіть жінці...та й то...хто поніс би — не знаю...»
Те село вже розоране, фрау Антьє
за далеким навіть від вас Дунаєм.

ЛИСТ ЧЕТВЕРТИЙ

Ваше місто я бачила в пору, для нього найкращу,
а за ним по-солдатськи стрункі та міцні колоски,
що слухняно в якісь переходили хащі,
окультурені під негучні пікніки —
з туалетом, водою і дзеркалом чистим,
без настирної бабці і плати за вхід.
Розумію, що ми — іноземні туристи,
реагують найпершими очі й живіт.
Вдома швидше вмикаються вуха і ноги,
бо якщо розгулялися криза й зима,
вже без трактора майже немає дороги,
а ти їдеш туди, де ще роблять саман
(тобто глину, в якій кізяки і солома),
топлять всім, що рубається й добре горить.
У селі дочекалися: газ біля дому.
Ой, покотиться писана торба з гори...
А в тій торбі аж з Харкова хліб-паляниця.
І начальство під віхолу в'їхало в степ.

Довелось при колючих сніжинках дивитися,
як запалений газовий факел росте.
Я тут жінка єдина, стою з мікрофоном.
«Заховайся за мене, бо вітер в степу, —
посміхнувся Масельський, — «бо ж руки холонуть...»
Оператори, бачу, сердито сопуть.
Може, де й зберігається телекартинка:
чоловік — найставніший, найвищий за всіх,
до грудей притулилася спиною жінка
і якийсь метушливий збентежений сніг.

16 грудня 2014 р.

ЛИСТ П'ЯТИЙ

Вокзали замітало,
«здихали» поїзди.
Тягнувсь над терміналом
з Росії сірий дим.
На ранок все вляглося
заметом на замет
змолоченим колоссям
загускло в білий мед.
І троє на пероні
(вона і він та він)
покупки прикордонні
тулили до колін.
Від снігу вільна лавка —
під чарку і харчі.
А голуби і галка
злетілись, прохачі.
На трьох сміялись тости,
на всіх ділився хліб.

Ми їх не чули просто
в замурзаності шиб.
Коли ж вагон помалу
гойднувся в білий пил,
щось галка побажала
і голуб підхопив.

об.01.2015 р.

ЛИСТ ШОСТИЙ

Вже немає вагона «Харків-Берлін»,
але є ще на карті вокзал «Торохтяний».
І село Хмельове, де селянський син
з пацанами такими ж обносив баштани.
За походи часів ще царя Петра
там давали сербам веселі села.
Серб Текеллі козацьку Січ обікрав.
Поросли вали і пушкарня хмелем.
І подавсь у відставку у Хмельове
генерал-аншеф двометрового зросту.
Про його кохану пісня живе,
що співається дуже просто:
«Пусти мене, старий діду, на вулицю погулять...»
Їхня вишня давно одцвіла білокрило.
Може, щось і зберіг петербурзький зять.
Рідко цій землі на зятів щастило.
Біля церкви на Хортиці впали хрести —
ще тоді, при Текеллі і Катерині.
А Сашко Масельський не встиг підрости —
вже в поміщицькім склепі зарохкали свині.
Ще міцний генеральський комір вцілів
і блищали гудзики й еполети.

Руйнувати могили руйнівників...
Як же степу з вереттям і без вендетти?!
«І я сам не піду і тебе не пущу» —
виростав у світах заборон і васалів.
Вже за 40 — в Італії: «От би борщу...»
у відрядженні: «От би картоплі на салі...»
Нерентабельний знову свободи плин
між калин для харківця-Харитона.
Став кіоском хлібним вагон на Берлін.
Фоном — церква, фото на згадку — з пітоном.

11-12.02.2015

ЛИСТ СЬОМИЙ

Ви бували в Софіївці, фрау Антьє?
У Потоцьких в Умані серед літа,
де фонтан у небо сріблясто б'є
і коханців у гроті може закрити
безкінечна штучна стіна води.
Скеля-профіль графа (пан Щенсни вдома).
В цих алеях і Масельський ходив,
коли вчився в Умані на агронома.
Далі будуть Харківщина, село,
кабінет останній — під сталь Держпрому.
І звання посмертне, й музейне скло,
невідступне, як Стіксу підземного втома.

12.02.2015

ЛИСТ ВОСЬМИЙ

«Ми любим дерева за фоносинтез», —
писала одна журналістка з Камчатки.
Вона переїхала в Харків, бо виросла в Україні.
Капелюшки носила химерні,
козирялася гейзерами спочатку,
а потім таки обрала одну з поведінкових ліній.
В репортреському пелетоні фіксувала якісь новини.
І коли нарешті замовкли сенсаційних цитат фанати,
«Як Вас звати?» — спитала Масельського.
Їй сміялися здушено в спину.
«Олександр Степанович».
«Дякую... Ну, не всі ж це повинні знати».
То було на його дванадцятім чи тринадцятім році влади.
Територія — більше Бельгії, порубіжжя хліба і газу.
Ну, не всі ж це повинні знати — наші війни і снігопади.
Щось іще, фрау Ремпе, цікавить? Напишу наступного разу.

12.02.2015

ЛИСТ ДЕВ'ЯТИЙ

Письменницьке посвідчення з гербом —
нагода пообідати в Кабміні.
Ми молоді, голодні, неуклінні,
нам пахнуть мандри й міністерський борщ.
У коридорів — розмах злітних смуг.
Десь і Масельського приймальна — віце-
прем'єрська. Він махнув тобі, столице,
і юрбам медолипних служок-мух.
Два тижні влади — і гайда назад,
у свій Держпром, на свій майдан Свободи.

* * *

Дідова чашка з маками із шафи сірітиме,
хоча маленькій мені вона була біло-синьою,
як бабині маки на пиріжки між помідорами й квітами,
у садку посіяні у хвилясто-беззахисну лінію.
Ще був помаранчевий мамин мак, козами згрижений,
і залізничний дрібний між рейками-шпалами,
щоб я в електричку сідала безквитково-безвізово
з домашнім сиром і рядками сирими, невдалими.
А сьогодні гуляє держпромівською галереєю
жіноцтво — маківки повновиді поміж картинами.
До чорно-синіх тичинок червоні пелюстки приклеєні.
Новісінька чашка з маками — і знову немов дитина я.
Бачу, як дід заварює чай на свіжих пагонах вишні,
пише листа при лампі — мені непідвладні вчинки.
І відтоді сузір'я в небі — найтривожніші і найвищі —
перетерті на біле зорі і рідні долі-мачинки.

04.05. 2017

КОЛОМАЦЬКИЙ ДИПТИХ

I

Івану Мазепі

Пане гетьмане, будете знати, чи ловляться тут соми.
Занадто багато вбитих, щоб не розгубитися сому.
Про вибори із Москвою сядуть радиться на килими
(тепер підстеляють долари, де Вам трусили соломі).
Змовкнуть, неначе вдаляться неправдою солов'ї.
Ящїрка прошелестить далеким донецьким окопом.
А Вам присниться: черга дитяча стоїть
до привезеного із Харкова телескопа.

II

Інні, дочці Аледдина

Ішли дощі, і наш вахтер читав
старенький том казок Шехерезади.
Сьогодні сонце вплигло на став,
відкрило вигини земні, отав принади.
Свобода руху після холодів.
Сон тисячу єдиний — вікна в терен.
Поважний будівничий Аледдин
знав добре, що інкогніто, то терра.
Тут ще ладнають лампу і свічу
(зникає світло після завірюхи,

великої гулянки чи дощу).
О, панно Інно, хто б це переслухав
про весняні польоти килимів
з лебідками, застілля чоловічі.
Вахтер змінився, мак уже одцвів.
Світ знову бреше про любов у вічі.

16-18.05.2017

СОФІЇВКА

Корона жовтого листя тобі і осені личить.
Стрибаєш за екскурсоводом між каменями й качками.
Але в чорнобривців між брилами чомусь розгублені личка.
Як легко з нашим повітрям ставати еретиками.

В дорозі живучі догми — відступимося від правил.
Віддай корону лебідці, природи вільнослухачко.
Відчуй неустанну поміч вівторкової відправи.
Старалася старша хористка — захрипла дзеркальна качка.

17.10.2017

РІЗДВО НА ОКОЛИЦІ

Двоє коней залізних, кутих майстерно на хвіртку стару.
Дві криниці — одна під горою, а друга в городі, в яру.
Льодом злиті малинові ягідники барбарису.
Тільки слід від майстерні гончарської, річки і лісу.
Там, де коні на хвіртці, — під хатою двоє котів,
збайдужілих до того, про що їм состав цокотів.
За два кроки переїзд. Машини однісінький слід.
Йде назустріч сім'я молода на різдвяний обід.
Не від кожного двору, де чути собаку, відкидано сніг.
Над холодними рейками — сині й червоні вогні.
На криницю, мов крила, гілки нахилила мореля.
Цілу ніч небеса завірюха білила, як стелю.
Ще гойдається гілка, луна і ланцюг без відра.
З віфліємськими скалками зірки хтось воду набрав.

07.01.2017

2. БЛАГОРОДНЕ СЯЙВО ГРОДЕТУРА

Знаменó гродетурове жовте
цеху праведних перепечаїв.
Хліб і сонце, куди б не йшов ти,
а інакше душа у відчаї.
Вишивали на прапорі паску,
калача і рум'яну булку,
Богоявлення Божу ласку...
Квас бурячний несли з провулку
обливати хрести Йордану.
Сніг улігся рельєфним шовком,
ніби поле в білих тюльпанах
по слідах самотнього вовка.
Гродетур з долини Луари.
Цехове водохресне свято.
В ополонці вгорнулись у хмари
змерзлі сонячні зайченята.

18. 12. 2016

Гродетур — важка шовкова тканина, яку почали виготовляти в Турі (Франція). Випускали цю тканину з рельєфною текстурою до початку ХХ століття. Шанували королі й священники, а в Чернігові — цехи ремісників.

3. СНІЖНИХ СУТІНКІВ ПАЛЕВИЙ ШТОФ

«Скриплять сосни...Рівні, аж очам нудно»

*Сергій Пилипенко, з оповідання «У бору»
(збірка «Під Черніговом», Харків:
Державне видавництво «На варті», 1931 р.)*

Над тими пекарями тліють небеса —
уже й не сині (все-таки століття).
Те покривало цехове, той саван-сад
тримають лапками птахи неперелітні.
І шовк, і пляшка стисло звуться «штоф» —
в орнаментах, немов слідах сороки.
Іще не пишуть на пляшках «Смірноff».
Сосновий ряд вздовж колій кривобокий,
тому не нудно вітру і мені
тебе чекати і зеленого букета.
Між пагорбами поїзд, як на дні.
Сплять на снігу чужі сліди валетом.

20. 12. 2016

4. СОН У НАЙДОВШУ НІЧ

Високо світиться княжий собор уві сні.
До вівтаря докотилася на самокаті.
Боже, спаси, збережи не мене, а мені
доньку і мужа на цій сніговій сіножаті.

Чи не мотузка від дзвону у змерзлих руках?
Зараз над тишею свічки ударить набатом.
Хто там у царських вратах на тонких каблуках
при мікрофоні спілкується мало не матом?

Звідки столи, кінокамери, джинси дівчат?
Пиво і кола у чашах жертовних високих.
Що там розкладено? Знімки, картини, плакат.
В кого тут жовтогарячі шовкові шлафроки?

Щойно були у соборі малюнки дітей —
тільки сніги і під ноги розсипані фото.
Скільки бурульок на гілці бузковій росте!
Хто на ній верхи голландцем летить над ворота?

Фалдами б'ється його помаранчевий фрак.
Інша картина стоїть у глибокім заметі:
сходи приморського дому і гурт задавак
п'є щось червоне під білий сирок на газеті.

Літнього вечора чайок причалений хор.
Боже, спаси це для доньки, якщо не для мене:
хмари над морем білють, неначе собор —
ще не осквернений і незбагненний.

21.12.2016

5. ТАЄМНА ДИПЛОМАТІЯ ЗИМИ

Хліба, солі і яблук переходжених сіл
не забуде завіями гнаний король.
У маєтностях рангових зраних тіл
вже по 9 на 10 приречених доль.

Хліба, солі і яблук. Чого вам іще?!
Скоро й сонцю чорніти, як сушеній сливці.
Не сховатися лису під білим кущем,
бо здали його лисичі вранці мисливцю.

Хліба, солі і яблук — так само гінцю
черговому, що скаче на північ з доносом.
Кочерга — для диявола, свічка — Вітцю.
Марно селам здається, що з них уже досить.

27.12.2016

6. ПАМ'ЯТІ ЗНИКЛИХ ВУЛИЦЬ

Від Прогорілих воріт понад топтаним валом —
Глухівська, Гонча та інші іще без імен
вулиці ніби стидалися і задкували
від чужоземних порядків, кийків і знамен.
Гонча була — через стрій проганяти солдата.
Площа Соборна — то свій хутірський плацпарад.
Кожна четверта була під соломою хата.
Пишнораменні бузки не втискалися в ряд.
Не розторгуєшся тут на калинах-жасминах.
Краще ікони Святителя чи ресторан.
Над Бидлогонною лінія неба кармінна,
ніби хтось вивернув варених раків казан.
Бас пароплава «Ворона» схолоне в алеї.
Ледве відчутна далекої втрати луна.
Зачіска в тебе — принцеси відважної Леї.
Зовсім не зоряна поряд — окопна війна.

27.12.2016

7. У ДОРОГУ ДО МІСТА СОБОРІВ

Кролі наснилися рожево-жовто-білі,
вухаті, як Голландії тюльпани.
Автовокзалу дух, собору і ванілі.
Сімейство нутрій сіро-істуканних.
Усім торгують на траві впритул до храму,
та жоден свищик не видмухує до неба
родів гончарських радощі і драму.
Свічки тополь вершать подячні треби.
За безцінь підуть сувеніри гарбузові —
легенькі ханьки, висушені в літі.
І гучномовець давиться при слові
хрипкому «Харків»...Личка перемиті
у янголів соборної ліпнини.
Їм ластівки нашіптують на вуха.
В автобусі зі сходу України
уже говорять, як моя свекруха.
Кульбаба пробивається між плити,
щоб одцвітала автостанцій пустка.
Якби кроля рожево-жовтого купити,
щоб вуха, як посічена пелюстка...
Щоб хутро сяяло у дивного звіряти,
мов налипання ламаних сніжинок.
Не дозволяє нам добачити, доспати
січневий найжорстокіший годинник.

Навіщо він заведений на п'яту?!
Ми ще у сні в автобуса не сіли.
Нам будень-сніг, як мак перетирати
на щедрий вечір, доки стане білим.

12.01.2017

8. КОЗЕЛЕЦЬКА ОЖЕЛЕДИЦЯ

«Высокоценное в мире спокойствие
равно необходимо и дома, и в дороге...
Спокойствие — синоним счастья»

Леонід Глібов «Нежин» (1860 р.)

Груші-банкрутки, скороздрі, панянки,
дульки, солільні і сапижанки.
Яблука в Ніжині путні — путивки.
Край несумісних паркету й долівки.
Графського дому засушені трави
з поля звитяжно-сумнівної слави.
Сніг за вікном зі старої гравюри.
Зиму на зерна розкльовують кури.
Сійся-вродися, нова завірюхо,
довгої ночі плачся на вухо.
Хто там сіріє золоторогий,
срібним копитом б'є у дорогу?
Їде держава на спині козла.
Янголу яблука сниться бджола.

15.01.2017

9. КОЗАЦЬКИЙ КАТЕРИНИНСЬКИЙ СОБОР

«Стоїть гора, на тій горі зима,
а під горою літо боже»

Леонід Глібов «Мандрівка» (1839 р.)

Айстрові родичі — жовті лучні козельці —
зібрані в кошичок промені травня і літа.
Вже й рукавичка пригрілась тобі на руці
в церкві святої, що в місті далекому вбита.
Вміла вона лікувати (узвар і меди).
Білявівтарні ялинки, сніжинки з паперу,
крила і дзвоники. Хто він — з ікони один,
вбраний, як сотник козацький? Щедрот атмосферу
виспівав іконостас із золочених лип.
Товсто притоптані снігом майбутні ідеї.
Поряд гармати і храми, щедрівка і схлип.
Жовтим цвітуть у вертепі чужі орхідеї.

15.01.2017

10. ХОРЕЯ ХОЛОДІВ

На х'орах холодно, бо високо і лунко,
перебудовано, залишено музеєм,
щоб не молилися на гетьманські дарунки,
не перепитували, що таке хорей.
Сусідній монастир запав у тишу.
Мобілку відключила чи марноти.
Монах спинився — ніс лампадку в нішу,
спитав тебе із камерою — хто ти.
Предсвято Богоявлення, Маріє.
Благословив, як поділився світлом.
Пішла, перехопила шепіт лілій —
червона задля білої розквітла.

17.01.2017

II. СИНІ КОНТУРИ БЕРІЗ

«Треба жить, як набіжить»

Микола Костомаров
«Черниговка».

Змерзнеш іще у вагоні під Крутами.
Рейки з-під нього у брукті давно.
Ходять туристи пінгвінами взутими,
пересипають міфів пшоно.
Шлик до шлика — хлопчаки чи дерева.
Синє, червоне, чорне сукно.
Поряд сучасність столично-сталева
рветься гудком у щілясте вікно.
Ще натікатиме знада і зрада
в чашу житейську непізнаних див.
Час під колеса намівся, нападав,
правду неправдою відгородив.
Спить кочегар — від вугілля, як мурин.
Неперекладений край ідіом.
Сонячна траса Крути-Батурин.
Небо над лісом синіє шликом.

17.01.2017

12. БАГУРИН ТА ІНШІ ФОТО

Кілька дуже гарних залів, тож залипли у палаці,
де виморюють приїжджих аж півсотнею кімнат.
Скільки копій і підробок, магнетичних імітацій
і скульптурно-гарнітурних непрочитаних цитат.

Тут сідають інші гості на стільці граційно-білі,
на м'які дивани стилю, мабуть, неорококо.
Свічі храму Розумовських зимним протягам скорились —
аж димок густий розлився, як домашнє молоко.

Сіре колесо в заметі. Тягне пріллю з цитателі.
Сите «бау» сенбернара. Діти, білки, голуби.
«Світ поділений», — читаєш на низькій вагонній стелі,
але ж рідне прикипає, як металом до губи.

19.01.2017

ПРИ СВІТЛІ
Білої гори

* * *

Тиші й синичок хотіла душа,
а в садку за парканом — шах-шах,
неначе весна морозному дню
готова вже гукнути «Лижню»,
а це, дрючки прихопивши в руки,
на шкільних лиженятах онуки
зганяє сум чи зимове зло
сухий, як соняшник, дід Павло.
Та раптом забачив тебе і мене
і за калину як дремене.
Все в червону ягоду увійшло —
помістилися птах, дід і село.
В небі вітер чи янгол уже поспішав
підхопити ягоду — шах-шах.

16.02.2017

НЕЗАКІНЧЕНИЙ РЕМОНТ

I

Стара етажерка зимує під лисим горіхом.
Не любила — списану з батькової контори.
Що забула в садку, заметіль-зайчихо?
Десь під снігом — магнолія непокори.
Несміливо звучало гілок глісандо,
але вперто листя її зеленіло.
Налітала на соняхи щигликів банда.
Наливалися сонцем душа і тіло.
У війни і миру — свої відлиги.
Не збудуєшся з каменів, що на серці.
А качан кукурудзи стирчить з-під снігу,
ніби зброя, забута на етажерці.

16.01.2016

II

Шафі в наших домівках
тісно завжди було.
В дзеркалі — зілля, долівка,
птаха нічного крило.
Зблискувала очима
чучельна та сова,
доки писати я вчилась
палички — не слова.

Потім при інших стінах
вічно в шафі жили
мамина сукня весільна,
кітель, на батька малий.
Їхні портрети й медалі,
одеколон «Для мужчин».
Стану в замет подалі.
В дзеркалі — кров калин.
Вперли на стежку їжачу.
В ящиках — сніжний пил.
Шафо, та я не плачу.
Сніг на серці рипить.

26.01.2016

III

Курям, що обкльовують барвінок
і шукають літа в сіннику,
не страшні мої «Кишу!» і віник.
В них своїх вождів «Ку-ку-ріку!»
Що там дочекається під снігом?
В новоріччя випиті пляшки?
Трісни, безнадії сіра криго.
Трухніть, марно писані книжки.
Ех, знайти б оту, про власні вина,
найпожовклішу із дідових, стару.
Час чаїв «з колоній» в магазинах.
А в селі калину перетруть,
під натоплять і розстелять жита,
щоб на ньому вигрівся малий,
встиг садити сад, бійцем служити,
мій блокнотик правити колись.
Там рядочки про сніги й барвінок,

білі крила, листя золоте.
Нехворощ від осені на віник
зрізана. Хто зв'яже-заплете?

06.02.2016

IV

Люстра на абрикосі видзвонює над снігами.
Знятим б, але ж не ходити, грузнучи по коліна.
Дім, як сусідні, світився болями і боргами.
Тут, як годилося, пахло паскою-пирогами.
Родичам роздавались мрії, порічки, малина.

Білі на паші кози. Сірі — під яблука — гуси.
Де підбирали ягоди, вмерзли бильця від ліжка.
Навіть ялина гілками ніби старечо трусить.
Снідають соняхом сойки на снігових обрусах.
Хто мені ще від мами? Пес і безвуха кішка.

Матова люстра з пластмаси, квітів дрібних рожевих.
Їй би давно судилося бути на смітникові,
де «Привітом з Алупки» — гіпсові скришені леви
(Сочі — орел-скарбничка, Вільнюс — браслет королеви).
Ще вірю: курочка — Ряба, кінь — при срібній підкові.

27.01 — 06.02.2016

* * *

Стара калюжна вулиця Нова.
Ворота — ми такі давно спалили.
І кіт на лаві, як заціпенілий,
мене підозрює в порушених правах —
на полювання в айстрах на жука
або шпака з нахабством депутата.
Стара стару перепитала хату,
що чула чи відчула при зірках,
яким він буде — місяць голубий
в ніч переходу липня в майже осінь.
Лапаті клени, як заброди-лосі.
Вже й павутиння липне до губи.
Тут застрявав і твій велосипед,
і мій сонет, на мокру курку схожий.
Небитий їде на побитім ще й батожить.
Услід зловісно вулиця сопе.

31.07.2015

* * *

Наклювалися щиглики до грози.
Нагойдалися соняхи до грози.
Продавалися в Харкові дві кози.
Ніби чай забілений, дві кози.
Річка. Ринок. Пташиний ряд.
Міні-зоо — Пташиний ряд.
Кози припнуті до ліхтаря.
Їм трамваї — до ліхтаря.
Щебетали там амадини.
Менші щиглика — амадини.
Птах якраз під жменьку дитини.
З ним у мене — настрій дитини.
Он сидять, оббирають просо.
Разом з пагоном — свіже просо.
Вже й гроза пробіглася босо.
Тільки п'яти блиснули босо.

28.07.2015

* * *

Амадини о шостій ранку.
За вікном Загребля в росі.
Мокролапі коти на ганку.
У солонці волога сіль.
Ця країна — для Аладіна.
Що, господарю наш новий?
Клітка щастя бути повинна?
Лампа теж, щоби світ ловив
амадинів і Амадеїв.
Моцарт, Гофман — бранці давно.
Пахне сир у пастці ідеї.
Вітер волі. Відкрий вікно.

17.06.2015

* * *

Летіли гуси на війну,
у небо, повне рясту.
Несли обірвану струну
тому, чий погляд гасне.
Спішили півень і павук
у березневих справах.
Вода виблискувала з лук
дзеркалами заграви.
І ця прикмета — вже весна,
бо гуси над дворами,
була тривожна і сумна,
як юне фото мами:
післявоєнний крепдешин,
віночком — чорні коси.
Пилюка з-під просілих шин
без голосу голосить.
Знов сорок воїнів — святі.
Рефрен страстей Ісуса.
І ряст нетоптаний тремтів.
Летіли гуси.

23.03.2017

* * *

Золоті ворота нашої річки —
дві верби, між якими видно рибалку.
Прокидається літня купання звичка
для душі в холодних зимових скалках.
Крига, як холодець, щоб смалець у палець.
У прозорих водах багатонігий
комашиний чорний неандерталець
до своїх морів шукає дорогу.
Там оті Золоті карадазькі ворота.
Ще — хребет Карагач, сердолікова бухта.
Справді — Вуха Землі в тих далеких широтах
чи фантазії із дельтапланського брукхту?
То пілюю, то руку позолотити —
не живуть без цього вожді-бутафори.
Їм не видно, як місяць ударить копитом
в Ечкі-Даг і наші козинячі гори.

08.03. - 14.03.2017

* * *

Бджоли ходили по хаті.
Сьома на пролісок сіла.
Вдосвіта кригу ламати
буде потребою тіла,
тобто ноги в чобіткові,
стоптанім на Привокзальній.
Бджоли — істоти зразкові.
Бачать фіалки у спальні:
сорт — може, «Сон Попелюшки»,
«Небо розколоте», «Мавка».
Три проіржавілі в'юшки,
як для фантазій підставка.
Грубку давно розібрали.
В тебе шпалери — бузкові.
Сплять у садку адмірали,
крила сховавши під корінь,
ніби зірки почорнілі.
Жевріють смужки-лампаси.
Стовбури світяться білі.
Тупцяють бджоли-Пегаси.

21.03.2017

* * *

Посмійся з мене, проліскова бджілко.
Душа і куртка в мене — на морози.
Десь обрій — сік томатний і горілка.
Білють крокуси і козенята, й кози.
Я знову розминулась із сезоном,
чужим проектом виловлених світом.
День, ніби переораний фofdзоном,
засіяний безжальністю, як житом.
Лось порцеляновий, пір'їна біла гуски
на згарищі зими чи очерету.
Ти посміхнися — й не розколеться на друзки
з-під меду кругла баночка — планета.

03.04.2017

НАСІННЯ БІЛОЇ ГОРИ

(цикл)

1. ДОРОГА НА ДВОРІЧНУ

І все-таки блокпост біля Дінця.
Шашлична «Арарат», кав'ярня «Аеліта».
Кора соснова — шорсткість олівця,
обгризеного в школі після літа.
Блокпост. Колода — ручкою з пером
мені здалася з марева і мосту.
Хай стереже імперії розлом
солдат наполеонівського зросту.
У тибетейці кольору вівса
назустріч котить хтось веломашину.
Монгольські вилиці. Кочівників краса.
Ще є деколь на рамі «Україна».

14.07.2016

2. СПЕКА

У гнізді лелеки розставили крила —
затуляють од сонця своїх пташенят.
Жінка вийшла з автобуса обважніло,
ніби ярмаркувалося їй півдня.
І пішла, пташино розставивши руки.
Обірвалася хмари біла рілля.
Поспішали назустріч онуки, луки,
і піднявся на лікті Валуйський шлях.

15.07.2016

З.

* * *

Гір крейдяних розмотані бинти.
Евакогоспіталь медсестрами, бійцями
сплатив податок за млини, мости,
щоб вибігти на біле воронцями,
темно-вишнево литись у весну,
пройтися окунем — сяйнути плавниками.
Морські мілини матимуть луну.
Глибини страху справдяться на камінь.
Щось начіпляється на одяг і думки —
дрібне, зелене, кругле і колюче.
Річки поділять місяць і зірки —
це найпостійніше, що видно білій кручі.

17.06.2016

4. МАЛИННИК МЕЧНИКОВИХ

Це ж який розрісся тоді малинник,
що в нім тайкома косили траву?!
Власний відлік вели гора і годинник,
ті, хто ждуть прибутків і просто живуть.
Але ж той, у заростях, був з косою.
До ставка горою пробіг панич.
За малину — пані, за хлопця — совість,
хто тут дужче гризтиме день і ніч?
Кинув косу, кинувся рятувати.
Потім стежкою — круто — поніс бігцем.
І про щось кричала французькою мати.
Повівало варення з малини в сільце.

19.07.2016

5. ЧЕРЕПАХА

«...подарили мне самца-черепаху,
которой по крайней мере 87 лет...
Жила три последних года в саду
в Монтобане».

Илья Мечников
«Этюды оптимизма»

Середньовіччям пахне черепаха,
несе відміченого мечником щита.
Живе в саду неспійманого птаха.
Там Монтобана тиша золота —
передтурнірна чи передплєнерна.
Кого тепер напише Домінік —
той самий, Енгр?

Виспівує таверна
при молодому місяці й вині.
Велику одаліску? Одіссея?
Мадонну? Чергового з королів?
Тривалу черепаху епопею
ніхто не намалює на землі.
Господар саду знає про лопату,
яка її поранила колись,
немов на ярмарку селянку вайлувату,
бо їй гукнули пізно: «Стережись!»

20.07.2016

6. КАЖАНИ

«Я кормил летучих мышей морковью»

Илья Мечников «Этюды оптимизма»

Етюдів оптимізму не оцінив кажан.
Коли вони писались, він морквою давився.
Спалити з кажанами — так заповів той пан.
По ньому не завила піддослідна вовчиця.
Уже одцвів і висох на волі воронець.
І сон-трава заснула щасливим сном дитини.
Гойдає дика морква в погорді свій вінець.
Когось тут прив'язала шипшина-пуповина.

21.07.2016

7.

* * *

«6-річним їхав я поїздом через Харківщину,
видно було білі гори.
Усе життя думав, що вони приснилися,
а сьогодні їх побачив»

Гість з Одеси

Чаї на диких травах ти скоро будеш пити.
Період зветься «крейда» — для ящірок і шкіл.
Кальмарів кількаруких прапредки — белемніти.
І виноград над морем, яке тепер — Оскіл.
Екзот головоногий тут просто — «чортів палець».
Розтовчений на порох, він рятував від ран.
А під горою поїзд — невпізнаний блукалець —
сигналить і пірнає в зелений океан.

21.07.2016

* * *

Замулена черепашка.
Гончарні ставок качиний.
На стежці — розбита чашка.
Сіріє стіжок-очіпок.
Розсунулись білі стіни.
Бузково-кленові хащі.
Розмова гілок і глинищ
про юні дні роботящі.
На панцира черепахи
рука мозоляста схожа.
Над сірим проваллям даху
двох сивих ворон сторожа.
Як поїзд одеський «Чайка»,
промчали наміри гарні.
Та ми ще застали зграйку
терносливу на Гончарні.

04.08.2016

* * *

Кури шукали пелюстки в калюжі,
хоч поряд стояли дерть і зерно.
Садки цвіли і були байдужі,
яким до кого приходять сном.

10.05.2016

ТРАВАМ. БОРОЗНАМ. ЦВІТУ ВИШНІ
(цикл)

I

«І сині хмарні мости»

Василь Мисик

Сині майки, сині піжами,
ешелони, хмарні мости.
Пряжа праведниці Піами —
ще для неї льону рости.
Сині блузи, сині петлиці.
Полум'яний серця мотор.
Перистальтикою столиці
задоволений слідчих хор.
Дивна пара «Василь — Піама».
Десь тут звозили хліб на тік.
Вікна Токової* в бік храму.
З кров'ю вірш у чорнило стік.

12.04.2016

---

* Холодна Гора, перехрестя вулиць Токової і Свердлова — там була комуналка, в якій арештували Василя Мисика

II

«Найнявши пару коней на гармському базарі»*,
поїхати поволі над річкою Сурхоб.
Бо ця Вода Червона і Чорна Тиса — в парі
під небом, що цілує всіх плотогонів в лоб,
куди б вони не мчали вербовими плотами,
для чого б не в'язали стрункі тіла смерек.
Ця чорна цятка — кінь, що в небесах розтанув
або весільний танець двох степових лелек.

12.04.2016

---

* Нотатки Василя Мисика про подорож у Таджикистан

III

«Поїхати б на півроку до Персії»

Василь Мисик

Утекти б у переклад, як у Тегеран.
На землі заснути під крок скорпіона.
Як пісок на зубах — «Карахан», «Коран».
Тюбетейка стара від спеки солона.

Згодувати яблуко віслюку,
зазирнути йому у вологі очі,
щоб у них наздогнати гірську ріку.
Хоч би їй прорватися там, де хоче.

14.04.2016

IV

«Яка користь, що світ просторий,
якщо в мене тісні черевики»

Таджицьке прислів'я

Завтра — святковий день мусульман.
Що мені ця висота мінаретів?!
Горизонтальна ментальність поетів,
зв'язаних обрієм, як караван.
Справи, помножені на фанатизм,
вивчать історики і психіатри.
Йти до найближчих оази чи ватри,
в степ чи пустелю — по воду і хмиз.
Віри чужої чіпкий саксаул.
Зірка Полярна зблисне з арика.
Звичай поміряєш, як черевика,
і повертаєшся босим у мул.

14.04.2016

V

«Як мені хочеться, щоб ти приїхав до мене
на кілька вихоплених у житті днів.
Ще й 12-ти немає, а я засинаю»

*Ніна Неєлова — Василеві Мисику
31 грудня 1940 року*

Штука підступна — любов у листах.
В неї — розлогі відверті зізнання.
В нього попереду — шлях у хрестах.
В неї — з життям передчасне прощання.
Сестри для брата листи берегли
(перезимує — перечитає).
Хутору — снігу, місту — імлі
Богом наділено до небокраю.
Ніби й одружаться. Він у зятях
спробує жити після заслання.
Страх по серцях борозною протяг.
Не допоможе віск замовляння.
Може б, і вихопив, може б, устиг
щастя із попелу, мов картоплину.
Тільки ж біду не загорнеш у сніг.
Він переносив через поріг
автопортрета її, як дружину.

14.04.2016

VI

«Книжкову шафу накрила рушником,
який ти мені подарував»

Ніна — Василеві. 3 серпня 1941 року

А що ж іще він міг дарувати,
як на білім світі — війна?!
Рушник, який вишивала мати
чи сестра солдата біля вікна.
Рішельє підмісячне. Мідні тіні.
Зблиски ножиць ріжуть метал.
Нитка випала. Голка в сіні.
Нездоланний бід перевал.
Пригортала й ховала фото.
Змокли стебла вишитих трав.
Здогадалась оточена рота —
їм цвіркун молитву читав.

16-20.04.2016

VII

«Садочок вже й цвіте. Та обриваю цвіт.
Хай дерева устаріються»

Бабуся в селі

(із записників Василя Мисика)

Як мерехтить повітря від багаття,
немов душа.
Устарілось моє завзяття
шукати шанс.
Весна підступна і картинна,
як падишах.
Пух тополиний. Насінина.
Стоїть лоша.
Попоною з пилку і цвіту
вгорнувся час.
В піснях Старого Заповіту
щось є про нас.

05.05.2016

* * *

Дзвоник цвів з рожевого у фіолет.
Стала кішкою Снежкою біла вершина.
І милується щиглик — малий естет:
в тебе поряд магнолія і калина.

Вся дірками верблюжа ковдра пішла,
і в ломбарді зник медальйон прабабусі.
Але стільки крилатого в наших тілах,
що за тебе я не боюся.

28.05.2016

* * *

Селекція — Росія, Луганськ — на упаковках.
У кабачка імення химерне — Іскандер.
Ракетна установка живе в секретних сховках
завжди напоготові, як юний піонер.
Городина і зброя — деталі панування.
Без нас іскриться місто і порт Іскандерун.
Лежить морелі зав'язь в старім дворі у ванні.
Не зробиш амаретто, як альт — без срібних струн,
без кісточок, поснулих у тихих абрикосах.
Ще набереш кизилу у липні на лікер.
Історія — в рядочках (на грядці і в доносах).
У золотавих берцях — бджола на медоносах.
Який для кого вродить в городах «Іскандер»*?

09.06.2015

---

* Іскандер — оперативно-тактичний ракетний комплекс Росії

* * *

Пустіть в метро з кущем дощу і градом.
Картату торбу блискавок і грому
перетягти на ескалатор швидко й радо
погодиться хтось досі незнайомий.
Присяду і читатиму про дюни.
Побачу краєм ока: дівка поряд
по сумці тре дощинки — змерзло, юно.
Малює крабів втраченого моря.

16.07.2015

ВІТРИЛЬНИЙ ТИЖДЕНЬ

(цикл)

І. НА ЧЕСТЬ ДВАДЦЯТОЇ ГОДИНИ 27 ЧЕРВНЯ

Скотиться сонце за гору стару Кабакову.
Обрій кипітиме, як кабачкова ікра
на майонезі. А ми ще помітимо змову
в нашім саду лебединих пелюстки й пера.

Звідки той лебідь у небі над білим наливом?
Може, відводив біду від своїх пташенят?
Знаки питання відмиєш опівночі, зливо?
Тижня наступного? От би наступного дня...

Десь між торішніх горіхів і цвіту гортензій
вибери стежку, навідайсь до мене у сон,
зіронько саду, слухачко подяк і претензій
свинки морської з античним іменням Ясон.

26.07.2016

II. ОДЕСЬКИЙ ЗООПАРК

«Звіринець на Поліцейській» старший за тебе на сотню літ
був би, якби збудували гроти для тигрів і левів.
Вулиця Зоопаркова — ще один хибний слід.
В тридцятих знесли нагробки для парку в часи сталеві.
І хто тепер пам'ятає сусідство «Цвинтар — Привоз»?
Модне — «Акватераріум», білі, як сніг, совенята.
Котилися епідемії, чорні, як паровоз.
Але передмістя любили вікна в сад відчиняти.
Там, де «з коліс» торгували, виріс «Фруктовий пасаж»
і майже поряд розвага — опівдні слона купання.
Доки в Одесі триватиме крейсерських яхт міраж,
в степу починається меду і чаю купажування.

28.06.2016

ІІІ. ПАКЕТИ МІСТ

«Будь ласка, підкажіть нам, що не так».
Несуть пакет провулком Старокінним.
Пакетний напис вигадав мастак,
аби зросла довіра неодмінно.
Мовляв, питають: супер-маркет догодив?
Якби ж таке писали на Кабміні!
Банальної байдужості льоди
дрейфують по базарній Україні.
В Одесі й Харкові є вулиця Сумська
і Світла (мабуть, взимку безліхтарна).
На карті паралелі пошукай.
Всі «так — не так» гуртуються немарно.
Он в центрі Харкова живе Морський музей.
Одеський бренд — музеї контрабанди
і коньяку. Там-тут підстрибує «Газель»,
везе скалічене вибоями глісандо.

28.06.2016

IV. ПРИМОРСЬКИЙ ДОЩ

Черепаха залягла у душі,
і кричить корела, як павич.
В небі тягнуть сани-волокуші,
шторм вивчає вирази облич —
хто як дивиться на жовто-сірі крила
птаха, всохлого платана, хмар.
Розстелили на піску дощу вітрила.
Кров дракона, тобто кіновар
на іконах, буквах інкунабул
ще не висохла, як шлях на Хаджибей.
Черепаха жде — найлегша з фабул —
з ключиком чи якорем тебе.

29.06.2016

V. КРАБИ І КОТИ

Краби втікали в бік моря.
Кліпав над ними маяк.
Поворожити б на зорях,
тільки ж не навчена я.
Поворожити б на каві
в барі з пухнастим котом.
Кольору сапераві
мати осіннє пальто.
Я вже таке зносила,
викинула на сінник.
Сонного моря сила.
Краб у сутінках зник.
Спить на якорі-кішці
мідія молода.
У недочитаній книжці —
фрази тепла вода —
про відчайдушну надію,
білий крохмальний корал.
Виспатися б. А в шию
врізався будня трал.

30.06.2016

VI.

* * *

«Ішов четвертий день мого народження».
Вином «Легенда Кіммерії» пахло пірсу.
Тривало в море поступове входження
від шовковистого цвітіння тирси —
тії, що зветься тонконогоцвіта
і розкошує в липні волосисто,
коли в степу все спекою убито
до насінинок для овечого намиста.
А Божоле і Коблево — сусіди,
якщо по мапі та засмаглим пальцем
у бік Бургундії вести під час обіду,
не переймаючися дідом-постояльцем,
який торочить щось про Богодухів
і довго вішає старий рушник сушити.
Ще стільки в світі пороху і рухів,
та ми, на щастя, навіть не самшити.

01.07.2016

VII. ВАРЕННЯ В ЛИПНІ

«А что, если из крабов сварить варенье?»

Константин Паустовский
«Время больших ожиданий»

«Підемо в Аркадію гуляти».
П'ята станція Фонтанної дороги.
Морю байдуже, кому лизати п'яти,
хто виписував еклоги-діалоги.
Хай Одеса підбере за колку-краба,
зварить персики у білому вині.
Ніч стоїть — корова чорно-ряба,
що голштинця не зустріла навесні.

03.07.2016

VIII. ДОГЛЯДАЧ МАЯКА

Був доглядáч вогнів, доглядáч маяка.
До камбузників дід морально не підходив.
Коли ішов на мол, то жінчина рука
наводила бінокль на неспокійну воду.
У Карантинний мол вріс Рейдовий давно.
І перевзули флот, берегових «узули».
В очікувань працює свій «принцип доміно».
А камені на мол подарував Везувій.
З Неаполя везли баластом кораблів.
Білісінський маяк. Постукаєш — чавунний.
Комусь же відтирати нахабний чайчин слід,
допоки ще хтось вірить у галас Гамаюна.

03.07.2016

ІХ. СХОДИНКИ

Двісті двадцять дві сходинки до моря —
схилом, вітром, сонцем, свіжістю вітрил.
Там про інше хвилі каменю говорять
і не пам'ятають снайперський приціл.
Пацанячий голос: «Я пішов на сушу!»
Катакомби втоми залила вода.
Хліб насущний душу згадувати змушуй.
Хай шукає мушлі у чужих слідах.
Злиті в синій колір бухта і цикорій.
Грім іще далекий (ціни і циклон).
Двісті двадцять дві сходинки від моря.
Он сіріє човен. Ні, уже перон.

03.07.2016

ПОЇЗД «ЛАГУНА»

Бабця в рожевих капрі в поїзді в бік фортеці
впевнено підстелила вінички полину,
зрізані акуратно у степовій аптеці
від нечистої сили, для спокійного сну.
Хлібчика пожувала, витягла окуляри,
аркуші аж горбаті (мокли, тепер сухі).
Дрібно про щось писала, мов закликала хмари
вилитись — не сушити край за якісь гріхи.
Може, це поетеса — надто химерні риси.
Тільки ж я поспішила скласти їй формуляр.
Ця стара одеситка редагувала список —
до Білгорода-Дністровського їхала на базар.

05.08.2016

ВЕЛИКОДОЛИНСЬКЕ

Велика Долина Любові —
Gross Libental.
Садиби були зразкові,
доречна кожна деталь.
Як згадував дядько з порту
пощезлих німців сади!
Сумлінність забутого сорту.
Біди катакомбні ходи.
Розпечені берег і рейки
та розсосереджений зір.
Невже дефіциту рімейки?!
Поніс туалетний папір,
рулонів, мабуть, дванадцять.
Майнув у погляді жаль
того, кому вже не сняться
ні Гретхен, ні Gross Libental.

об.08.2016

* * *

Сонце сідає в лиман.
Кажеш, зосталось пів-бублика.
Альтернативний роман
пише бакланська публіка.
Тут піднімають міст,
щоб кораблі проходили.
В кого до чого хист.
В чому були б ми природними?
Після зимових криз
місто відкриє крони,
де на тополі завис
бублик сонця солоний.

07.08.2016

* * *

Африканський барабанчик на піску.
Чорноморський пляж бабусь і бебі.
І танцює африканець в холодку
та виспівує «А я на небі!»,
і гукає «Зіронько!» малій,
білочубій, як чубата кукурудза.
Барабанну білу шкіру натягли
з козеняти Робінзона Крузо.
Жінка стелить, щоб лежати на піску,
прапора сусідньої Молдови.
Чайки з моря повертають у ріку.
Вітер змішує мелодії і мови.

08.08.2016

* * *

На пляжі ще читають Мопассана.
Під парасолькою удав гойдається звук
на шиї у фотографа. Так само
вінком у Харкові вив'язують часник.
Біля таблички «Відучу курити»,
як зуби негра, світяться зубк`и.
Закономірно цвіт несамовитий
в городі переплутував рядки,
щоб жінка вийшла на майдан Свободи,
а в кошику — городини краса.
Білили бабці голуби на сходах,
поки в її онуки — Мопассан.

09.08.2016

* * *

Золота килимова доріжка баклану,
чайці, крабу по вранішній хвилі.
Сонце вийшло над морем піратськи з туману,
зазирнуло в човни поруділі.
На штатив намотало морської капусти
дужим широкоплечим прибоєм.
Інша вранці міська асфальтована пустка.
Там довіру на розстріл ведуть під конвоєм.

27.07.2017

* * *

Соняшник уночі хилить голову біля лавки.
Ти сидиш з телефоном, котами, зірками.
Тихо-тихо, як за часів Лукаша і Мавки.
А між нами — сіль, яку підмітали роками,
щоб не сваритись, бо соняшник голову хилить.
Кажеш, він на тебе, ніби я, дивиться.
У ставку на дощ дрімається хвилям.
Айстра об гарбуза надавила вилицю.
А менший соняшник — доня наша.
Підкрадається з лук туман-сіроманець.
Всі слова подались, як лоша на пашу,
а молодший сонях голову піднімає.

02.09.2016

* * *

Зігріє пасіка — клейонка на фанері.
Двадцятий рік двадцятого століття.
Ніч. Мінус 20. У небесні двері
зірок холодних колються суцвіття.
А тут ці пасічники мало не в лахмітті,
такі ж старезні вулики-колоди,
немов двірник чи кухар Піросмані.
У білопінний сад з картини сходить,
стає то снігом, то свічею у тумані,
то білим слоненям з полички на дивані.
Але ж морозні іскри на шпалерах,
Не змитий часом відблиск на клейонці.
Над чим ми пролетіли, як фанера,
просушена художником на сонці?
А в тебе місяць у вікні, як дзвін на посторонці.

07.02.2017

* * *

Редиска, щавлик. Чорнобривці.
Асфальтовий ранковий торг.
Ще сплять мисливці і ревнивці,
новий завсклад, старий завоорг.
Струмок жіноцтва до підземки —
червоне, чорне, голубе.
На вибір вітру ельки, емки
і те, що виділить тебе —
святкова біла справжня сванка
під колір лобіо й льодів.
Тобі — усміхненого ранку
і чорнобривців у воді.

27.04.2017

* * *

Пінка персикового варення.
Персик з кісточки між полуниць
виростав, як у теплій жмені.
Гордували ним кавуни.
І господар йому не вірив.
Після снігу у квітні — цвів.
І було вже не до сокири
в завірюсі щоденних слів.
І вродив — аж гілки згинало,
долітало до айстрових зграй.
Дня і ночі стало замало —
спробуй, зорі поперебирай.
Десь ломилися через кордони.
Ураган трощив береги.
Тихше! Донька, від пахощів сонна,
ліпить з персиками пироги.

11.09.2017

ГІРСЬКІ
СТРУМКИ
*грузинських
голосів*

ГРУЗІЯ-2016

1.

* * *

Сванська сіль, чурчхела, сулугуні.
Тридцять років ніби й не було.
Слобідські дороги тонкорунні.
Літака із Харкова крило.
Там, де я дивилася на шпали,
твій ілюмінатор засвітивсь.
Як переплелись-поналипали
вірші і обвітрені світи...
Гелаксі приводить до Гелаті.
Скапує небесне молоко —
падають зірки, шиплять на хаті,
скочуються в ринви колобком.
Сванська сіль під колір теракоти —
суміш трав гірських, долинних злив.
Спробуєш її на смак і дотик —
нею Бог світанок присолив.

23.09.2016

2.

* * *

«Одночасно у річці й небі
Віддзеркалюється Кутаїсі»

Йосип Нонешвілі «Ніч у Кутаїсі»

Троє котів сторожують дванадцять курей.
Ще не котів — кошенят без імен і породи.
Ти не дала потонути їм біля дверей
зливи, коли вже поринуло небо у води.
Скоро до міста, де хмари домішував цар
в річку Ріоні — для каменів храму Баграта.
Крутиться вус виноградний — грузинський буквар.
Видерлись на виноград пастухи-кошенята.
Сонце сідає, немов розлили хванчкару
чи засвітили вікно у далекому лісі.
Місяць у небі ось-ось починатиме гру
для кошенят і півнів, і твого Кутаїсі.

23.09.2016

З.

* * *

Сім'ї художника двоповерховий дім.
Під вікнами горіх і мушмула.
Ти, як для танцю, коси заплела,
аби майнули, ніби два крила,
в лезгинці в місті юнім і старім.
Платан біля художнього музею.
В цій осені, як у старій кулісі,
біля таблички «Я люблю Тбілісі»
собака спить. А листя на горісі
ще має незворушність Колізею.
Під хачапурі — виноградний лимонад.
Торкайся, їж — чужих країн прологи.
Грузинка Нона дивиться під ноги,
ти — на струну канатної дороги,
яка пливе з фортечним сонцем влад.

24.09.2016

4. ХРЕЩЕННЯ ГРУЗІЇ

«Радуйся, свічко, Богом запалена. Радуйся,
свята рівноапостольна Ніно, Грузії просвітнице»

Акафіст святої Ніни

Хреста із виноградної лози
несли із Каппад`окії до Мцхети
три жінки. Від молитви до сльози
збирали праведниці ягоди й букети.
Коли ж із них замордували двох,
сховали третю зарості шипшини.
«Поспи», — вгорнув її хітоном Бог,
а сам чолом уперся у коліна.
І десь у Мцхеті царський садівник —
одружений давно, але бездітний —
перебирав то саджанці, то сни,
передбачав щ`о не в сезон розквітне.
На жінку й виноградного хреста
спочатку він дивився збайдужіло.
Але коли вже сина пригортав,
коли вона царицю охрестила,
молитву-ягоду не втримали вуста,
йому ясніли сонцем грона й тіло.

24.09.2016

5. ТАВІСУПЛЕБІС — ПЛОЩА СВОБОДИ

Площа Свободи пахне, як суміші спецій.
Коник Святого Георгія скаче, як наш задержпромний.
Символи мають подібність мензурок в аптеці.
Просто Зураб Церетелі працює невтомно.
Площам Свободи потрібні приправи декору —
різні гірлянди і галас, гуляння і гасла.
Простір, де хтось демонструє свою непокору
і сподівається: віра у волю незгасна.
Тут грабували карету грузинського банку.
В нас літакові Люфтвафе було де сідати.
Ти помістилась у квеврі осіннього ранку.
Глинищем пахло у ньому і стиглим мускатом.
Скільки ж це треба — такого наповнити глека?
Мчаді вмочаєш у соус, у зоряних вогників річку.
Спить зоопарковий харківський мудрий лелека —
той, що літав на майдані попити водички.

25-26.09.2016

6.

* * *

Ми нарешті у брухт віднесли самовара з латуні
і старий вентилятор на сірій потворній нозі.
В тебе стигне інжир кольорами рожевих петуній,
і гілки у тугих мандаринах утішили зір.
Десь там дворик Тбілісі, в якому баранчика ріжуть.
Біля бюста античного схожий з Меркурієм дід
приторговує фруктами, щоб у кавказьким Парижі
ти гранатів, айви і каштанів поїла як слід.
Дерев'яне мереживо сірих перил і балконів.
Трохи ще — й під горою засвітяться вікна й мости.
Одночасно у тебе і мене замерзнуть долоні —
так, неначе старий вентилятор услід шелестить.

26.09.2016

7. МЦХЕТА

За твоїми плечима на фото
гори ніби тобі й не чужі.
Шапку-сванку здуває з капота.
«Ча-шу-шу-лі», — стукочуть ножі.
За плечима — вітри з водоспадом,
дві ріки різних двох кольорів.
Чашушулі між домом і садом,
де айва у хустині до брів.
Страва гостра, м'ясна, помідорна.
Лава вчасна для втомлених ніг.
Равлик виповзе — міні-валторна,
зазирне у покладений ріг.
В зиму здвинемось ми на планеті,
де у когось — весна чи сніги.
Короновані сонцем у Мцхеті
легше носять хреста й ланцюги.

26.09.2016

8. БУДИНОК З КОСТУРОМ

«Знову піднялась фазанів згря
Над прадавнім берегом Кури»

*Олександр Гоміашвілі
«Народження Тбілісі»*

Мені у полі трапився фазан.
Я гналася за ним із фотоапаратом.
В озимині він був чужинським святом,
різким, як охолоджений нарзан.
Він біг, а потім легко полетів
кудись у придорожні липи-клени.
Ти роздивись Тбілісі і за мене —
з його польотами кварталів і мостів,
з вірменським храмом, що до ранку впав
на руки чотирьом красуням-липам,
хоча півночі світлячками кліпав,
підспівував вітрам кількох октав.
Чотири на будильнику було.
Зігнулись під будинками опори.
А як боліло липам тонкокорим
і як верандне затремтіло скло!
Будинки дибають провулочком кривим,
радикулітно тиснуть на підпори.
Але до них ще милосердні гори
і той фазан, що дивиться з трави.

27.09.2016

9. МОНАСТИР ДАВИД ГАРЕДЖІ

«...сльозами сіяв і радістю жнеш плоди,
у пустелі відроджені»

*Тропар
преподобному Давиду Гареджійському,
одному із засновників
грузинського чернецтва*

Цигарки «Казбек» я більше «Шахтарських» любила —
за триєдність кольору: небо, вершник, вершина,
за злиття коня і кавказця в єдине тіло,
за папір для копіювання і для сніжинок.
А тепер уже ти

ловиш вітер волоссям.

Унизу — чорнопузі корови, вухаті свині.
І біліє Казбек

розбитим горіхом волоським,
доки воля у тебе й геконів на іншій вершині.
І орли літають, і форкають чорні коні.
Тут складають сіно

по-єгипетськи в піраміду.

Монастир ще когось пригадує на іконі,
як нащадки акриди —

ченця Давида.

А тоді ви поляків підвозите від печери,
і орли у небі виписують коло.

В горах інші дистанції та манери,
бо вже разом співаєте «Hej, Sokoly!» —

хтось поїхав знову над чорні води
(serce płacze) в одвічній воїнській справі.
Україна зелена, а kozak młody.
Що там дзенькнуло в чорному сапераві?

28.09.2016

10. СВАНЕТІЯ. НА БЕРЕЗІ ІНГУРІ

У товаристві прикордонної вівчарки,
старої сванки і невидимого птаха
дух забивають тост про рідних, чачі чарка,
сніг на горі, помітної з-за даху.
Драбина ще приставлена до сливи,
плоди уже намішані в ткемалі.
Застиглість майже криги, може, зливи
на мінанкарі — помережаній емалі.
Там скріплюється щось айвовим клеєм —
хвіст ящірки і дим солодкуватий.
Росте ялинка — майже наша (сванська — «хее»)
Іделаурі — назву хочеться співати.
На перевалі сніг, внизу тумани.
Руда корова і руда наміта глина.
Сусідство пальм і кедрів — не для свана.
Роботі й танцю відданість бджолина.
Здавалось, річка вихопить із ліжка
і понесе по хмарах-закамарках.
Інгурі... На раптове щастя знижка.
Як позіхають сонце і вівчарка...

29.09.2016

II.

* * *

«Втому я переживу».
День натягне тятиву.
Вежі сванів і траву,
цюкання сокири звук —
все в один букет зірву.
Стежку дотопчу криву,
як солдат — передову.
Перед штурмом і в атаці
міцно — люблять і живуть.

30.09.2016

12. МЕСТІЯ

Аеропорту імені цариці —
як ви вже здогадалися — Тамари,
можливо, теж загрожують телиці,
що ходять тут, пощипуючи хмари.
Сюди дістаться можна літаками.
Південний схил Великого Кавказу.
Он вежі — камінь, камінь, пил і камінь.
Колхідські тетри вплетені у фразу —
монети срібні, як вікно в дощинках.
Говорять, мов туману наковтались,
місцеві свани, особливо жінка —
фіалка (Ія)...Від лавини і навали
проблем отут у Местії сховатись,
де яблучний пиріг красуні Ії.
Веселка зійде з дощової вати.
Але крило метелика чорніє.

01.10.2016

13. УШБА НА ОБРІЇ

Повно глodu, барбарису. І могила альпініста.
Був у Києві студентом. Молодий красивий сван.
І дворого світить Ушба — небезпечно-промениста,
ніби на усіх довкрузних має майнові права.
Відчеканені віками зброя, збруя та ікони.
Спочиває у музеї теплий сванський снігоступ.
Устілки — альпійські трави. Деренчить овечий дзвоник.
Дим до Ушби безборонно піднімається із труб.
То здається. Казка — в посаг у старій сирійській скрині.
День по колу, ніби кубок на весіллі на гірським.
Груші й сливи підбирають чепурні вухаті свині.
І ось-ось почнуть літати відьма і крилатий кінь.

01.10.2016

14

* * *

Іржава коса ще помітного року народження.
Коса-шестиручка — на шість чоловічих долонь
по лезу. А це в косовицю нездатне до входження
у трави, у їхній зелений холодний вогонь.
І це вже не ранок п'ятох на вузенькій дзвіниці,
де темно і тепло, допоки на холод гори
озвуться жіночі тіла, чоловічі зіниці,
дорога в Ушгулі під колір старої кори.
А ми з твоїм батьком ладнаємо вдома паркана.
Побачили дзьоба коси і півмісяць серпа.
Співають сусіди й півні. Щоб прокинуться рано,
з Муравського шляху послали тобі зорепад.

02.10.2016

15. ЖОВТІ КРОКУСИ УШГУЛІ

На триструннім родичі гітари
у музеї сванської культури
грай про квіти жовті біля Шхари —
крокуси, що веселять похмурих.
Грай, що трави з гір висять зі стелі
в домі Таріела й Магдалени.
В Сонця й Місяця — морозяні постелі,
але схил до крокусів зелений.
Алабай підкаже баранові,
той — коневі, що тобі сіддали:
вже сніги до нападу готові —
захопити села й перевали.
Розпачу наказано: «Пішов ти!
Тут на тебе не надбали паші».
Бачив сон ушгульський крокус жовтий —
зелено й блакитно в місті нашім.

03.10.2016

16.

* * *

На листі сніг лежить, зсипається під корінь
кущів, які забули, що поряд льодовик.
Биками тягнуть сіно, і небо, як цикорій,
і ящірка шурхоче від черевика вбік.
Коричневому тільцю дістався хвіст зелений.
Спустилися до церкви, де кілька поховань.
Життя, любові й втрати загальнозвичні сцени.
А над портретом — роги для тихих поминань.
Від церкви йдеш, здається, промінням — не камінням.
На різьблених балконах — серпи і молотки,
але й прадавнє свастя лягає тим насінням,
з якого сходять вежі, чоловіки й жінки.
І ти — глядач історій, не виправлених часом.
Хоч білому коневі ти наче як своя,
дорога в Кутаїсі вже пахне газом, гасом.
Цікаво, а весною тут чути солов'я?

04.10.2016

* * *

Не встиг дракон зализати рани —
святий Георгій поясом пов'язав.
Тож і звать грузинів християнами з поясами,
набірними, як древня абетка, перша лоза.
А мені б свої вірші розперезати,
розпустити по ниточці, по рядку.
Але припнутий ними дракон мурзатий
п'є — не вип'є Часу ріку.

08.11.2016

* * *

Важко бути грузином.
Стільки застільних тостів!
Будню грузько і зимно —
він, як гнаний апостол
віри в «Холодний пиво»
вивіски Піросмані.
Пахни, зрубана сливо,
в білім отім духані.
Вже подали ткемалі.
Гріють дрова сливові.
Поряд дихати далі
поїзду й віслючкові.
Поїзду із Кахеті —
квеврі, тушу свинячу.
Важко, мадам на портреті?
Так і мені. Я ж не плачу.

15.11.2016

ГРУЗІЯ-2017

1.

На перетинках емалі мінанкарі —
плід гранату чи над річкою балкони.
Десь у серці — на прихованім радарі —
хмара з променем, як втрачена ікона.
І ніяких динозаврів у печерах.
Білий міст, одвічне урвище Ріоні.
Зовсім трішки змін у стравах, у манерах
та в повітрі закарбованих законів.
Знову літа й молодості сходи.
Праведники й грішники безсонні.
Твій літак по синьому виводить
прохолодний білий слід мацоні.

08.06.2017

2.

Де колись читали вірші, там тепер лікують зуби.
Ні кав'ярні, ні книгарні. Це Поезії майдан.
Вже забулися прощання, еміграції та шлюби
тих, хто знав, про що писали Шаповал і Шерідан.
Ходить вулиця Молочна пліткувати з Руставелі.
Десь на карті Кутаїсі — King Tamar, Kazbegi street.
Стріпують багряні гриви в небі коні-акварелі.
Рудошерстий Очокочі топче хмарний живопліт.
Тим рогатим Очокочі ще лякають неслухнянців,
як мене маленьку — вовком (снівсь у бабиних хустках).
Заговорювати зуби починати краще вранці,
доки пам'ять про дорогу ще у талії тонка.

09.06.2017

3.

* * *

«Хмари лежали дрібними валками пришерхлої солі».
Може, цей світ під крилом засолився в рожевій ропі
стереотипів, традицій, ілюзій і просто неволі.
Ще й у країні лиманів триває фінансовий піст.
«Сірий літак заховався». Стояли чиновники сіро —
напроводжались євро-гостей чергових асамблей.
І конюшина цвіла, як халат за аренним факіром.
Зелено-синьо і сизо-іржаво лежали держава і глей.
Заець втікав конюшиною в бік терміналу.
Гей, охороно! А десь у паркані діра?
День чи состав пропливав по лекалу вокзалу.
Ніч насувалась ім'ям «Богом даний» — Баграт.

09.06.2017

4. АЕРОПОРТ КОПІТНАРІ

Майже гекзаметром пишеться «Georgian bus».
Тобто читається разом із жаб'ячим хором.
Знов Копітнарі. Шляхи, перестиглі без нас.
Більше півроку рутинних фіаско з фавором.
Жаб роздирає або розбирає в озерній воді.
Що їм той спогад про вимите чачею гроно?!
Що він наспівує — досвітанковий водій?
Тепло і темно. І гості ще сплять на балконах.

10.06.2017

5. ВЕРАНДА ЖІНОЧОГО МОНАСТИРЯ

Додалися наплічнику запахи кедру й лаванди.
Олеандрові китиці перед дощем обважніли.
Монастирське подвір'я, а як розкошують троянди.
Кожна з них кокетує і виклично зваблює тілом.
Ними пахнуть вітри круг дзвіниці аж ген над Курою.
Недосяжно чорніють черешні, бо хто їх дістане?!
Що бряжчало з веранди? Відро переставили? Зброю?
Розкриваються душі назустріч радінню і ранам.

10.06.2017

6. ЧАКАПУЛІ ПІД ВЕЧІРНІЙ ДОЩ

З перцем гірким і словами зеленими...
Мабуть, в листі переплутано — «сливами».
Літній маршрут редагований зливами
і задушевно-застільними сценами.
Пінні шовки на карнизи нанизані.
В білім вині доварили баранину.
Шарпає вітер магнолію зранену.
Вечір з уже історичними зрізами.
Нація вижила, значить, не скиглила
навіть з розбитими військом і мурами.
До чакапулі під абажурами
ляжуть слова аличею достиглою.

11.06.2017

7.

«Купили сиру, фруктів, хванчкару».
Настирно вітер не пускав на гору.
Місцеві гіді вигадали гру —
з гори тече все помічне для зору.
Кондуктор Піросмані дозвіл дав,
щоб червень-липень (це івнісі та івлісі)
були цілющі — вина і вода.
Найдовші дні найкращі у Тбілісі.
Небес підсвічених летючий кракелюр,
простіше — тріщинки постарілих полотен.
Вино із нотками малини й сир люблю,
так легше клопоти чи лободу полоти.

12.06.2017

8. ГАРЕДЖІЙСЬКІ СОЛОВ'І

Ковила ворухить вусами —
прикордонник у відставці.
Що ти мишу з'їсти змусила?
Листя мушмули на лавці.
Між орлами і монахами
стежка маків, смужка льону.
Стануть ворожбитом, знахарем
дерево і тінь, що тоне.
Кольорами, ніби соняшник,
птах дратує соловейка.
Він у кроні жити сольно звик,
доки шпак на сходах цвенька.
Прикордонна миша в'їлася
там, де спалося дракону.
Слухати рипіння стилоса
й мироточення ікони
звикли солов'їні сироти.
Їхня мама відліталась.
І хвостом дракона виритий
шлях по кам'яних отавах.

13.06.2017

9.

* * *

До мене літній дощ приходив на балкон.
Подумала крізь сон — якась пташина зграя.
Тепер твій лист порожній із темою «Гекон» —
отой, який руїни і скелі вибирає.
Приліпиться й висить, як ходики стінні.
Я ж у своєму сні обнову приміряла.
І те пальто вишневе так личило мені,
і шапка соболина, мов князю на Каялу.
Гукала ти мені: «Не затопчи дерев!
Я ж тільки посадила — цвітуть і зеленіють».
Нічого, що рояль за душу не бере.
Метелик пролітає і зачіпає вії.
Ось звідки пальці віялом — отак спішить гекон
(хоч з еукаріотів, та не Іскаріот).
Десь ресторан «Rug rug», рояль і Мендельсон.
Дощ робить штучне дихання троянді рот у рот.

13.06.2017

10. ДОРОГА НА СТЕПАНЦМІНДУ

Джварі ховався в тумані.
Паслися білі коні.
Вимиті у нарзані
посмішки і долоні.
Вівці течуть на трасу
білим дощем овечим.
Тут кожен вершник — красень:
погляд, постава, плечі.
Сонце стріляє з лука,
річку впольовану стелить.
Хто водієві постукав?
Янгол? Гірський метелик?

14.06.2017

II.

Зніміть відбитки пальців моїх рожеві,
ластівко святого Степана та деркач з-над Терека.
Полунична, сонцем пронизана ізотерика.
Соком листа залито — віддам гінцеві.
Чекає Військово-Грузинська дорога,
доки бузок розквітне у червні.
Грозі ще затишно у хмарищі в череві.
Спить вежа — фотографова тринога.

15.06.2017

12.

* * *

Повітря пахне ранньою весною
і соснами, що почали цвісти.
Тут солдатня стріляла у хрести,
червоною прийшовши сараною.
Той хрест у храмі, з купола зняли.
В дірки від куль просвічується час.
Фасадні цербери на ланцюгах для нас
чи зупинить орду, що йде з імлі?
Вона помітна Тереку й Ісусу.
Ще скам'яніло з мармуру росте
лице Христа, спроможне на протест.
Він стежку зна, запилену, аж русу.
Там хмарі спиться кораблем конвою.
Село назвали Сно, скорися Сну.
Син Божий любить літню цю весну.
Храм тихо обростає сон-травою.

16.06.2017

13. МОНАСТИР АЛАВЕРДІ

В Алазанській долині водій Рафіель
і квадратом Малевича — вівці в загоні.
Той рухливий квадрат між галявин і скель
на невидимій Божій долоні.
Рафіель — прикордонник і возить гостей
(справи у порубіжжі туманні).
Тут кордон по ріці, небезпека росте
на стрімких бурунах Алазані.
Скільки сонця в долині для тебе й лози!
Монастир Алаверді, бджолине гудіння.
Наші вчинки лягають на ті терези,
де з вагомого — порозуміння.
І послушник Георгій по храму веде.
«Звідки? З Харкова?! Був я курсантом
на Сумській і ракетником вже хто зна де».
День сміється ромашками і амарантом,
про якого: і Боже насіння, і родич щирець.
Амарантові китички в нас у сусідах калини.
Алаверді — дарований Богом. Он зірка — беркиць:
над двором монастирським летілося їй півхвилини.

17.06.2017

14. ЖИТИ У ВЕЖІ

У кам'яному домі підлога кам'яна.
А втома кам'яна заляже із снігами,
коли не буде світла із жодного вікна
і сліду за прудкими дитячими ногами.
Тоді іде в долину усе гірське село.
Дід чверть століття сам стеріг свою худобу,
цей дім, що припадає, мов кам'яне крило,
до гір, одну з яких його пра-пра вподобав,
надійно притулив до неї три стіни
і вежу, щоб була до пари водоспаду,
аби його нащадок сюди прийшов з війни.
В цих горах не живуть ті, хто приймав паради.
І на стіні-горі висить смугастий хвіст
продовженням до шкури — ходило кури красти.
Тут і дерева мають іти горою хист —
туди, де серед літа сніг кам'яніє настом.
Бузковий дикий ірис проріс за горизонт.
Струмки перебігають закручену дорогу.
У діда і онука одне ім'я — Резо.
І ящірка шукає на камені вологу.
Вечерю подає матуся Маріка.
З веранди видно вже, як ніч підходить лісом.
А у Резо й братів ще вуса з молока,
яке вони пили із харківським делісом.

18.06.2017

15. ЧАРІВНИЙ КАЗАН

Готували з господинею хінкалі.
Переходили босоніж річку вбрід.
Інші правила долин і перевалів,
де ходити до жертovníка не слід
жінці. Ще й дивитися, як пиво
вариться у міднім казані
з гострим дном, а то накличе зливу.
Хтось же виклав роги баранів,
черепи, відбілені снігами,
і свої прохання божеству.
В ті хінкалі, що їдять руками,
Маріка кладе гірську траву.
Вдома квітне майже біля брами
вогником червоним у туман
мак. І пахне хмелем, ячменями
неба перевернутий казан.

19.06.2017

16. ПОЛЮВАННЯ В ТУМАНІ

Коням ніколи казку у горах послухати.
Після зливи твань у бік Верховані.
Але чорному Есі щось шепочеш у вуха ти
і рудий Кохт`а пам`ятає вежу в тумані.
Хтось писав: коні з профілем дзьоба ворона.
Мабуть, світ інакший очима коня-тушинця.
Ми давно реактивні та й не сором нам,
що не вміємо навіть з лошам наодинці.
Подарунок птаха: млинок, віслючок і палиця.
У грузинських казках щедрі чорні вор`они.
Що млинок намолов, доки міцно мисливцю спалося?
Що віслюк заволав, аж спали золотом крони?
А невтомний дубець захистить від ворога,
сам зуміє ребра недругів перелічити?
Бо дорога грозами переорана
до галявини-казки, де олень убитий.
Переступить здобич — стане царівною
той мисливець. Навіть народить сина.
Знову прийде до оленя стежечкою нерівною.
Ось і лук, і стріла, і досі тепла тварина.
Переступить удруге — око сіпнеться в оленя.
Вже мисливець — кінь для царської стайні.
В тому лісі час зупинився. І хто б це зняв?
Ті навіки заляпані кров`ю квіти охайні.

Перескочив кінь — і стає собакою.
У зубах несе стрілу чи ранкове проміння.
Розступися, тумане, бо такого ще набалакаю
чи тушинському хлопчику, чи дорослій своїй дитині.

20.06.2017

17. ДАРТЛО. ВІЛЬНИЙ ДЕНЬ

Голуб ходить залізом, як птеродактиль воскреслий.
Є адвокати для захисту запахів і смаків.
Під кам'яними дахами тулять в Тушеті гести.
Пахне вечірнім лобіо від безсилих димків.
Вже вони залягають спати під казанами.
Щось про захист ландшафтів не буде чути село.
В нього свої угоди з горами і валунами.
Перша молочна цівка й клекіт орла — Дартло.
Ти вже їх розумієш — просто не перекласти
з мови намоклих каменів (річка, дощі, вино).
Встигнеться начіпляти боязні та баласти,
в день найкоротший ходити зсу-ту-лено.

21.06.2017

18.

* * *

Хтось на міському підвіконні
сушив зимові чобітки,
як двоє псів — руді та сонні.
Ну що їм ті гірські вовки?!
Повивертались каплавухо
(тепла червневого ефект),
та кожен гостроносо нюхав
перейменований проспект.
І правому поскарживсь лівий
(чи навпаки), що в нього стрес.
Навіщо в горах уцілили,
як досі жоден з них — не пес?!
Там правий би стеріг отару,
а лівий би ведмедям снівсь.
Та хтось їх на вікно поставив.
Щось гавкнуло. Чи не вони?

21.06.2017

19. ОМАЛО. МІМІНО

Наробити сиру на холоди,
запастися силою, як не грошима.
Лісові зозулі, куйте сюди!
Тут стояв вертоліт Міміно і машина,
з-під коліс якої хмарам рослось.
В ній пісням грузинським цвілося.
Я б гукнула від чорних веж О-ма-ло!
Пошукала б на схилах дике колосся,
та телята втулились між камені в дощ.
Їх, малих, навіщо криком лякати?
Прилетиш — над барвінком твоїм хрещатим
місяць в небі, як сир після довгих прощ.

22.06.2017

20.

* * *

Тури не вийшли на сланцеві схили.
Носите камені чорні — буде стіна.
Пишете рік та ім'я. Твій — накрили.
Навіть без розчину втримають їх імена:
ось Володимир, Олена, Марія.
Нижні — років шістдесятих — від пастухів.
Ірисом диким у небо задивиться мрія.
Зірветься зірка й зависне між сизих дахів.
Знає стіна, що тепло — від долоні
і від сердець та стосункових температур.
Плачте — і випадуть взимку сніжинки солоні.
Де ще солоного знайде неляканий тур?

23.06.2017

21. РАНОК У КУТАЇСІ

Сірий-сірий Ріоні миє руно
і запитує про ластівók з України.
Чи так само чиєсь обирають вікно,
відлітають, як перший з'являється іній?
Біля храму Баграта папуги кричать.
Пошматовані хмари стрімкими стрижами.
Шлях Шовковий у тебе біжить з-за плеча.
Зблисне бронзовим дзеркалом? Швидше, ножами.
Неквапливе у Білого мосту життя.
Тиждень ходять і ходять дощі через нього.
А до річки з вікна дві фіранки летять.
З аргонавтом прощаються? Моляться Богу?

24.06.2017

22.

* * *

До вечірнього храму Баграта приходять корови.
В «Розривного», «Ланцюг» (як по-їхньому?) граються діти.
Світлячок світлячисі підморгує: «Гей, чорноброва!»
і в надії на приязнь в кущеві лавровому світить.

Він у лаврах герой — спалахне і згасає за мить.
Прометей і орел, і печера зібралися спати.
Невідоме у сутінках дерево зашелестить,
ніби книжка, узята на битву Багратом.

25.6.2017

23. ПІСЛЯ ПОШУКІВ ДИНОЗАВРІВ І ПРОМЕТЕЯ

Відривання білетів — ранковий підрізаний звук.
Електричка і кошики з пахощами полуниці.
Сталагміти жіночих, городами кручених, рук
у вагоні-печері, де протяги і провідниці.

Заповідник Сата́плія. Там динозаврів сліди.
Мабуть, схили медові, бо кущик інжиру гуде.
Той, хто викрав вогонь для людей, не здолав холоди.
Кинув іскорку-заздрість у серце чиєсь молоде.

Кажуть, медом отруйним давно небезпечний самшит.
У колхідському лісі Гераклу порвало сандалі —
визволяв Прометея. Все знав-загорнув слідопит —
сонний снігоочишувач на кутаїськiм вокзалі.

26.06.2017

25. КІНДЗМАРАУЛІ. ТИХИЙ КВАРТАЛ

«Просто місто, трішки вина і літак»
(а у нас грузини у легіоні).
Пересолює сонце сонний квартал
(вернісаж патронів-шевронів).
Ліплять сирних коників і баранців
(хтось на танку живий-молодий і досі).
Камінь не за пазухою — в ріці
(скільки фото з війни зійшлося)...
Пагорб Слави був — парламент і пляж
(степова між боями лезгінка).
Є любов і війна. Інше все — антураж.
Пісня. Плач. Видіння. Картинка.

27.06.2017 р.

ШРИФТОМ
в роцлавських
кленів

* * *

Білі хмари врізались на заході в небо,
як у перші замети — важкі трактори.
Виглядання з дороги — жіноча потреба —
перемножиться на відчуття і вітри.
Листям аж зозулястим садки замітало.
Пережовував жовте і чорне вогонь.
Ми палили гілки, непотрібні журнали,
недочитані ще із дитинства твого.
Хтось вітався із сутінків — не розібрати
трійці нашій, освітленій тут, на горі,
а точніше, на пагорбі, що вайлуватого
настеляє туману на серце й поріг.

09.11.2015

* * *

Пагорб жовтого листя, по краю підбитий травною,
ще зеленою, ніби він — княжий трофей:
може, плащ, може, щит отого, хто наклав головою.
А повз нього і ми поспішили вагоном-кафе.
Є горілка і чіпси. Ще, кажуть, — гаряча солянка
(в ній маслини і шинка, бекон і лимон).
Переможно сміється чи бранка, чи заробітчанка —
цілувальниця княжих колін та ікон.
І так само у тебе за вікнами сонно і сіро.
Гуляй Поле проїхали — ніби й не Галичина.
Не продмухати небо — це хутро гігантського звіра,
щоб захмарному лебедю ще помолиться за нас.

10.11.2015

ПОЇЗД НА ВРОЦЛАВ

Рейки. Сосни. Липи. Шпали.
Сни до них поприлипали:
щось про знайдене взуття
і осінній смак життя —
димом довгих поїздів
і підбрамних холодів.
Рейки. Верби. Гуси. Шпали.
Що до нас не врятували?
Серед станцій — Herby Stare.
Янгол вдягне окуляри.
В нього, може, рік за два,
щоб була я вам жива.
Поміняли рейки-шпали,
де вогні перетікали
від зеленого в червоне,
в зірку долі надвагонну.

11.11.2015

* * *

Чорна такса живе за стіною.

Покликана Слива,
дріботить і радіє, що листя лягло на асфальт.
Це у тебе, а в мене у Вроцлаві вистигла злива
і зависла на крилах гусарських і комірах палът.
Місто вдень з парасольками, ввечері із факелами.
Знову «Слава героям!» над Одрою, не над Дніпром.
На фасадах і жаби, і краби в сусідстві з орлами.
А на сходах у вежі лежить голубине перо.

11.11.2015

* * *

«Поети серед нас», — застерігав з мольберту напис
у залі, де колись була каплиця
у єзуїтів.

Вічна швидкість шкапи,
якщо провінція чекає від столиці
щедрот. А та «герої серед нас», тепер «поети».
Примружено святі вдивляються зі стелі
в обличчя наші й маскарадні еполети.
У вірш-плакат і вірші-акварелі.

12.11.2015

* * *

Школа імені воїнів Монте-Касіно.
Втерта історія світу в таблички,
як у підгір'я — запахи сіна,
дим над будинком, камені з річки.
Перед польотом листя легке і яскраве.
Перед падінням важчає тіло солдата.
Війни і осені втягують нас в облави
і розмивають впевненість в днях і датах,
вірі й родині, розумі і терпінні
(власному — аж у розпач — і усієї країни).
Вдосвіта на розп'ятті почервоніє іній.
Що там знов штурмували — Харків? Монте-Касіно?

13.11.2015

* * *

Кафе «Богема». Дагна з Риги пиво п'є.
Грек з Познані — вино за столиком напроти,
але із келиха сусідки, не своє.
У гаптувань суботи, звісно, є звороти —
як сірий виворіт старого рушника,
як шарф рижанки і червоні джинси грека.
Невмотивованість дощинки і струмка,
сусідство «Антикваріат»-«Аптека».
Сузір'я — Брайл для невидючого Христа.
І кожен з нас у нього — вільна тема.
Дощить в Європі. Як же він чита —
хто біднота духовна? Хто — богема?

14.11.2015

ВРЕТСЛАВ-ВРОЦЛАВ. СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Ринок Рибний. Пивна війна.
Швець вбиває свого кузена —
викидає із вежі на
піки бунту. Різницька сцена.
Пивовар калатав у дзвін.
Бургомістра вбили під дубом.
Нетерпимість. Нестерпність змін
із податком, як хворим зубом.
Палі — страченим. Інші — гнані
із Вретслава за сім за брам.
Запах солоду і тарані
вітер з міста давно забрав.
На Ковальській — трамвайні іскри,
і на Шевській — хоч голку шукай
біля гнома-євангеліста,
що читає книжку про рай,
про рибалок і символ віри.
Листя — жовті гондоли й в'юни.
А до часу засмаглої шкіри
довше, ніж до пивної війни.

15.11.2015

* * *

Скапує віск у пісок у Вірменському соборі.
Що на гарячих пісках підіймається — кава? Країна?
І парасолі кав'ярень згорнули надворі,
ніби сутани монахів, що вклякли уклінно.
Цей прямокутник з піском, як пустельна дорога.
Три колосочки свічок перегойдує протяг.
Вогник благодіяння до вогника перестороги
схлипнув. Молитва не може рости на марноті.
Храм Гарнізонний Петра і Павла. Майже з Рима.
Сплять неодспівані десь легіони, у нас — батальйони.
Ниточка поміж живим і убитим незрима —
майже, як та, що для птаства вздовж стін — до ікони.
Он вони, мабуть, з дитячих долонь, паперові.
Навіть архангелу в горі поважчали крила.
Два повороти — і букви вірменської крові
перетікають під камінь Христового тіла.
Птаха на фресках у родичах досі отій, що з паперу.
Скоро зима, а під муром цвітуть хризантеми. Хоч так ми
в Європі.
Дні і рядки нагадали в неволі подрізані пера.
Швидко пісок розрівняється біля свічок і в окопі.

16.11.2015

* * *

Відкриємо двері на вежу і вибухне дзвін.
Притулиться стрілка до цифри і я до львів'янки.
Їй добре вдалося підняти мій настрій з колін,
щоб я роздивилась коня на даху «Альфа-банку» —
щоб грива червона, червоний над квітами хвіст.
Сам коник — білісінький, трохи покрівля іржава.
На ратуші радісно. В міста — подобатись хист,
надкупольна і шоколадна і кавова слава.
Десь там, у «Книжковому дворику» наші сліди,
струсили літа, мов дощинки старі парасолі.
Я б стільки сказала, та п'ю й не нап'юся води.
А вже й накриття над пероном — стрючечком квасолі.

17.11.2015

* * *

«Дочитуйте книжки!» — той напис на стіні,
уже за крок Ісус когось веде за руку.
А дірочка від цвяха чорніє і мені,
й тому, хто визнає лише торгів науку.
Он відчинили вхід у паб «Лінівий пес»,
сиропом потягло з «Майстерні карамелі».
Обценьки шоколадні, нове «Христос воскрес!»
Апостоли з книжками в соборі аж на стелі.

17.11.2015

* * *

«Już mi Ciebie brakuje»
Кольнуло під ліве плече
ніби вправна кравчиня
несподівано промахнулась
з товщиною тканини
як давно мені шили сукні
може ти мені підібрав би
чорно-білий гіпюр грудня
бузкові шовки травня
чорнобривцевий ситець серпня
але кравчиня «на живу нитку»
прихоплює камуфляж
з нового сувою війни

21.11.2015

* * *

У нас переписування казок —
деградація декорацій.
Що там класик бубнів: минуле — візок,
точніше, карета для маніпуляцій.
Її обганяє з півнями авто.
Клітка на клітці. Налякані. Білі.
Посіріло на луках стіжків лото.
Вже осіли сили і в річці хвилі.
Відтепер на Березовій я живу.
Будуть душі батьків шукать не табличку,
а напнутий дощем поворот-тятиву.
Он листок на доньчинім черевичку.

24.11.2015

* * *

Бреславський тесля став берлінським ковалем
десантник вроцлавський поетом
Цар їхніх душ у стружках виростав
соснові човники голубки з ялівцю
коваль берлінський марив паровозом
поет хоч іноді вдягав берет з орлом
над іменами Август і Казімеж
вітри носили паровозний дим
вони обоє часто позичали
бреславець таляри а вроцлавець слова
найперший прусський потяг повз
і вірші розкривали парашути
місток між вежами століттями людьми
під ранок Божа Матір підмела

25.11.2015

ГОСПОДИНІ «ТРОЯНДОВОГО ДВОРУ»

Фотографії з президентами
відрізняють наші країни
На твоїй — ресторація чи музей
виткі високі червоні свічі
кавомолки старі контрабас
кришталем іскриться буфет
Але все це — за вами над вами
і ви смієтеся аж бісики скачуть в очах
як у змовників і переможців
Ви в куртках спортивних
(твоя — біло-сіра Валенси — червона)
Хай там як — «Солідарність» була
А в моїй країні ще до приходу
нового хазяїна Дому з химерами
журналісти і рвуть і ховають
приватні портрети з гарантом
бо в нього і в них — різні якісь України
як поле поразки очима Давида і Голіафа

01.12.2015

* * *

Я — цирковий лев,
мені все набридло.
Геть ваші «але» —
муху з повидла.
Я — жонглер слів,
раб арени.
Колір моїх снів —
жовто-зелений.
Може, встанеш з мого хвоста,
вдячна втому?
Хто під куполом відлітавсь —
невідомо.

02.12.2015

БРЕСЛАУ. ПЕРШИЙ ПЕРЕХІД

«Минуле і майбутнє німців
вимагало і вимагатиме характерів чоловічих».

*1895 рік, із звернення викладача історії
до перших жінок-студенток Бреслау*

Тридцять броварень і тридцять майстрів капелюхів
Світ невагомий мов шишечки хмелю проміння соломи
Панночок у капелюхах на хіміків учать
ще на філософів (скоро війна) лікарів
Тягнуть з-під рук чоловічих реторту і скальпель
Марші військових оркестрів лункіші в мороз
Це імениннику-кайзеру б'є барабан
І привселюдно цілуються січень і юна сурма
Дим піднімається з труб ніби піна хмільна
Місто з характером майстра веселих брилів
ходить на пиво до міста що низько зсуває шолом

04.12.2015

* * *

«Майстер Ганс» — з осторогою називали ката.
Він ховав минуле своє, обличчя, ім'я.
Де він втратив душу, в яких казематах,
щоб карати відьму й ловця солов'я?
Хай писався трактат про співучу планету,
для печатки брався червоний віск,
«майстер Ганс» зневажав кобету й поета,
шанував монети й сокири блиск.
Ще мости — «дерев'яні дороги на палях».
Хвіст комети нагадує змах меча.
Нитку щастя притримують пальці ткалі.
Біди шлях забирають з-під ніг ткача.
Хтось говорить іспанською з Паном Богом.
«Мон амі!» — до панянок. «Хальт!» — до коня.
У Преславі сокиру точать за рогом,
а мурашки по спині — в мене півдня.

07.12.2015

* * *

Co nowego nad brzegami Odry?^{*}
Хрестоносець. Зірка на латах.
Сліплять промені, бо червоні.
Перші лицарі — у зірках.
Перші війни — іще торгіві.
Чим торгує місто Вротісла?
Воском, хутром, шкірою, медом.
Не списати й на шкурі вола,
хто ці двоє — купці? Пілігрими?
А можливо, «котячі музики»
під помпезним багатим домом
галасують, що плющ — червоний.
Мабуть, скоро господар вийде
і благатиме, щоб не грали,
обіцятиме щось скасувати,
тільки б змовкли скрипка і бубон.
Тут свята Ядвіга святій Ельжбеті
ще повинна переказати,
Co nowego nad brzegami Odry.

07.12.2015

---

* Що нового над берегами Одри? (польська)

* * *

В кожній скіпці сосни і берези живуть сірники.
Їхні армії вміло шикують Бистжиця.
Від Бреслау до неї — два-три повороти ріки.
А мені пригадалось: дитинство, лампадка, божниця.
Сірники заховали. Пильнують з ікони святі,
щоб бабусі про війни згадалось не найстрашніше.
Карамельними крилами півник у сні лопотів,
ніби знав, що й кому із фронтів хто напише.
Що носило на ринок «під німцями» наше село?
Гончарихи-солдатки — іще довоєнні горнята.
Сірників наробити й продати — прибутком було
для родини, в якій — на німецьких заводах дівчата.
От і випав француз слобідському сімейству в зяті.
Сірникової Верки не бачила довго криниця.
Відгойдались черешні — сережки її золоті.
Надломилась дорога, де Харків, Бреслау, Бистжиця.

07-08.12.2015

* * *

«Під Золотим Орлом», «Під Оленем Блакитним» —
немає тих заїздів чужинського життя.
Тут айстра світлофора червоним довго квітне,
аж на зелене світло дві казки прилетять —
від гусака з-за Одри, від польського лелеки.
А тут вгрузають люди по груди в перехід,
аби на тому боці пройти не до аптеки,
а геть від залізниці, яка веде на схід.
Там олені пасуться на килимку над ліжком.
Залите кров'ю сонце у пазурах орла.
Хтось асфальтує небо, зірок зосталось трішки,
щоб ти на переході подихати могла.

15-16.12.2015

БРЕСЛАУ. ДРУГИЙ ПЕРЕХІД

Страйк оголошено. Стали трамваї
східного муру німецьких земель.
Дюрер підмайстра свого обіймає.
Б'ється об кригу бажання форель.
Будуть не Хельмут — Казімеж, не Хільда — Халіна.
Скільки разів оживе і сконає зима...
Дюрер і фюрер. Обожнювання насініну
ще не втирає у рейки блакитний трамвай.

17.12.2015

* * *

Ще не дощ, ще не сніг, але вже не туман.
«Повертається справжній господар»...
Де господарі ми — там стіжок чи диван?
Прислухалися: знову відлуння — обман?
Поспішала душа по спіральних по сходах?
На картині у Вроцлаві фарба зійшла,
щоб солдатові Вермахту глянули в очі:
«Повертається справжній...» — до плуга й орла,
повоєнних доріг, усвідомлення зла —
переписувань цих переможної ночі.
І орач, і солдат ще такі молоді,
а художник — старий і голодний.
Той, хто плуга веде легко, як по воді,
і отой, хто залишив могили і вдів, —
поряд з нами в тумані й снігах — де завгодно.

18.12.2015

* * *

У тебе хащі ялівцю, а в нас пиляють клени.
В Європі Адвенту свічки, мов крильця насінин.
Щось, мабуть, виросте із них — бентежне і зелене —
довіра вірі і любов або кілок на тин.
Кленові — тирса і сироп. Країни різних ранків.
Стара підставка з ялівцю під тепле молоко.
Допоки в наступ не пішли ці дикі танці танків,
сніжинки ловить пес Бобер. Допоки все, до по...

18.12.2015

ФОТО ПЕРЕД ФРОНТОМ

Припливи-відпливи солдатських груп
біля трьох ялинок вокзальної зали,
біля дверей, перекритих на площу заради тепла.
Їх прикрашала неначе сама Снігова Королева.
Солдати для фото стають, як малі, під ялинку.
Он поспішає останній, немов гусеня
з казки про відьму, Івасика, дуб і гусей.
Фотографую його, на перегляді бачу
снайперськи пильну сову на гілках,
мам, дітлахів, торбоносного діда.
Замість солдата — розмитий стрімкий силует.
Вже йому небо і крила війна приміряє.
Вбиті солдати Україну беруть на крилята.
Вона важка, вислизає, нові бої починають.
Стираю фото, не хочу наврочити.
Повертайся, хлопче.

20.12.2015

У ДОРОГУ З ОЛЬШТИНА

— Як там зірки для Коперніка?

— Хмарами вкрило.

Спершу натерло снігами, помило дощами.

Дивно сезони чергуються, зябра і крила,
вир і висоти, богемні митці і міщани.

Інсталяційні зірки пробігають по стінах.

Ніжно-бузкове підкреслює в них золоте.

Світло мазурських легенд при потребі постійне,

бо прикрашають ялинку, що просто росте.

Рамочка ратуші. В іграшку йдеш, як у браму,

потім вертаєш до вулиць

Тęczowa і Gwiazdna, й Świetlista*.

Грудень втомився і грається у анаграми —

літери переставляє і настрої з міста до міста.

20.12.2015

---

* Райдужна, Зіркова, Сяюча або Світла

ПОКРОВА

Мамо, сніг на чорних гілках.
Тільки ж Покрова.
Виноградом снідає птах.
Сушаться дрова
з вишні. Навіть і намір зник
ягід нарвати.
На барвінку сніг восени
сниться до втрати.
Мамо, чуєш мене? Твій брат...
Білі покрови.
Надто чорний цей виноград.
Плачуть дрова.

15.10.2017

Казімеж БУРНАТ

* * *

Всіх загиблих
закликає одна батьківщина.

/Автор невідомий/

Дорогою вітру
я входжу в прозоре міждерев'я

в оголених бункерах
анонімні кістки солдатів
пульпа з безкорих стовбурів
зміцнює траншеї
відкритий простір
займаю молоденькими ремінісценціями

схилом
у чорноту тиші
стікає гул історії

соки живиці
впадають у землю безплідну
рухомих урвищ

у небуття
небо повторить зірки у Дунайцю
ліс небом гойдається

(переклад з польської)

Казімеж БУРНАТ

ПЕРСПЕКТИВА

Сидів при багатьох багаттях
у бризках води
і хмизом на плечах

відсторонений
детальніше бачив у людях те
чого самі б не хотіли бачити —
слабкість
демонстрована впевненістю в собі

до мети
з бритвою вуст
з хрестом за
з хрестом проти

вони не пам'ятають дня народження
інші забудуть про день їхньої смерті

(переклад з польської)

Моніка МАЦЄЙЧИК

І підійшов Голіаф до Давида
І сказав
Давиде я переможу тебе
А відлуння слів Голіафа
Відбилося від стін Світу
А сила його заслонила Сонце
І здалося що земна куля
Від страху
Сплющилася неначе у середньовіччі
Зменшуючись немов поле бою
І поринула в темряву
А Сонце снопом сяєва золотистим
Освітило поле Боротьби
Давида з Голіафом

(переклад з польської)

Моніка МАЦЄЙЧИК

ЛАМПА

І лампою мені світи Боже
маленькою
коли гаснуть очі мої
в темряві, там, де видобуте
здобутком залишається
і теплом живе
в темряві
А Ти, Господи
коли гаснуть очі мої
гірницькою лампою світи мені

(переклад з польської)

Моніка МАЦЄЙЧИК

КРАВЦЕВІ Й ШЕВЦЕВІ

О, пошили мені чорну сорочку . . .
Кажуть Кравче красива
Пасує як рукавичка
Тільки не міряли
з Душі і тіла
мірки не знімали
Так, на слух . . . шили
Ось, Кравче помічники
Смирено ступити
Щоб обгорнула тіло
І носити, як Хрест
терпляче
Рукави закороткі
комір затягує петлею
шию, душить
простора щоб заблукати в ній
і померти
О, мене вже майже немає . . .
Чорна довга сорочка
Ледь черевики видно
сміливо Шевче радіють
Важкі черевики
свинцем підбиті

І як же так . . .
Гори здолати

(переклад з польської)

Моніка МАЦЕЙЧИК

МОТУЗКА

Бачила, як хліб сушили
старенькі милі
на мотузках, як білизну,
шматочок до шматочка
під сонцем на вітрі,
тремтів хліб насущний
як руки стареньких

а в руках Мотузка

(переклад з польської)

Моніка МАЦЕЙЧИК

ДИТИНСТВО

Кулька синя і кулька біла
із шкільного зошита відлетіли.
Посмішка мами — мед золотий.
Світлий кісник у косу заплети.
Постать батька мала, та зухвало
серце його велике тримало
олов'яне склепіння небес

(переклад з польської)

Моніка МАЦЄЙЧИК

*У міжнародний день пам'яті жертв голокосту
27 січня 2014 року*

РЕІНКАРНАЦІЯ

Я є

я є дезертиром з походів хрестоносців

я є дезертиром з експедиції Колумба

я є дезертиром з лав мисливців за відьмами

я є дезертиром з походних шеренг Кришталеї Ночі

я є дезертиром з помічників охоронців Умшлагплац

я є дезертиром з нічного маршу християнських демократів
на іншому березі втілення блукальців

я є Аутсайдером

(переклад з польської)

Моніка МАЦЄЙЧИК

СКРИНЬКА

Подивилося хлопчєня
на бабусину скриньку —
стару, вилялялу,
а там хрестик залізний...
там пожовкла картка
Матері Божої Остробрамської
і перстєник з очком зелєним
на щастя,
хустка тисячами кольорів гаптована —
Польща мальована
Фотографії жовті,
як листя осінє.
І нічого...нічого того...
Нічого того вже не змінити?
Спитало хлоп'я:
«Чи то власне Польща?»
Спитало...
Поки все в забутті засне

(переклад з польської)

Данута БАРТОШ

* * *

Вічність відтинає купони
життя
один за іншим
Скільки їх залишилося?
скільки ще?
скільки?
Спиваю
останню краплю надії
Не питаючи

(переклад з польської)

Данута БАРТОШ

ДРУЖБА

маючи постійно відкриті плечі
не намічає кордонів

бере стільки
скільки хоче

даючи стільки
скільки прагне дати

(переклад з польської)

ПОЗНАНСЬКІ ЛЕГЕНДИ (триптих)

Дануті Бартош

I

В раю дощить. Палац культури «Slonce» —
реальний, польський — кличе на кіно.
Тим образам я буду оборонцем.
Земному птаству вирощу зерно.

Для Мариха Старого маринарка
вже бронзова, як і велосипед.
Зерну щедрот — маленька мірка-чарка.
Падіння краплі впертості сліпе,

мов дощ над райським деревом пізнання,
над пам'ятником будню й простоті.
А ще ж веселка вигнеться остання —
світ дозбирає зерна золоті

або зірки над Марихом, над шляхом,
що затихає з титрами «Кінець».
Це криводушшя закінчиться крахом
чи вістрям для зневірених сердець.

Але ж Старий ще має докотити
під ратушу два колеса півкуль.
Веселкою з калюжі, білий світе,
коня, іще крилатого, підкуй.

15.02.2016

II

Реставратор, як равлик, у ратуші жив,
щоб у ній оновилися літо і осінь.
Вже здалася й зима силі погляду й жил.
А весні чим загорнете ніженьки босі?
То нічого, що в панночки — дід каштелян.
Позувала для фресок — ого! — напівгола.
На вогонь! І батожити спершу до ран,
щоб зірки не виводила в небі у коло.
Реставратор за неї просив короля:
все намови, мовляв, а ніякі не чари.
Грав сурмач, і грозу відчувала земля,
ніби й справді сурма намагнітила хмари.
І вода понесла від багаття дрівця.
Жертві прощено гріх. Буде гарна дружина
сурмачу. А художнику — тінь від стільця,
на якому вона позувала невинна.

17-18.02.2016

III

Ви знаєте про короля ворон,
який упав, поранений стрілою,
на ратушу, під ноги трубача?
Він змовчав, що корону загубив,
що має королівство чимале.
Себе і юнака перевіряв —
чи буде лікувати просто птаха?
Але коли вже полетіти міг,
озвався: «Хлопче, я король ворон.
Тепер у тебе й срібна є сурма,
дістанеш, як уже нестерпно буде».
Той хлопець тричі батьком стати встиг —
аж тут війна, страшна облога міста.
На першу пісню срібної сурми
летіли ворони, і потемніло вдень.
І в паніці тікали вороги.
Ми й досі живемо в краю ворон,
а небо затуляють літаки,
але ніякий «zbuntowany aniol»,
який футбол — не музику любив,
не піднімає виморених крил,
не хоче бути там, куди сягає страх*.

18.02.2016

---

* «Jesteś tam, dokąd sięga lęk» («Ти там, де сходить страх») Данута Бартош

ВРОЦЛАВ. ПАРКОМ ЗГАДОК*I*

Лягають вітри полотном панорам і вітрил.
Лягають сніги старопольським шляхетським сукманом.
Мосяжний гаплик — просто зачіпка за небосхил
чи промінь на латах латунних посла-драгомана.
Згадаймо про весни повстань у ротонді зими.
Ці хмари, як стелю, для нас розписав Ботічеллі.
Уже пирогом «Хризантема» обідали ми.
Але ж понеділок. І час Прометею до скелі,
до скелець бінокля, щоб видно тини Рацлавиць,
хатину під стріхою, дула гарматні і коси,
ті коси, з якими пірнати в росу до суниць.
Та знову по колу — загрози, заграви, заноси.
Але ж панорама. Півтонни найкращих білил,
рулони полотен, не відданих яхтам брюссельців.
Заховані Сенна і Полтва у тишу, у тил
Брюсселя і Львова.

Та геймерам хочеться герців.
Не впасти калиною на хризантемні сніги.
Носити обручку з маленькими іскрами скелі.
Бо тіні від сосен — святого Петра батоги,
і сіно розсипане — Діви Марії куделі.

12.12.2016

II

Митрополит — онук комедіанта.
Замети листя в цегляному бастіоні.
Тут відходили королівські коні —
у бронзі, вітражах і фоліантах.
Вже не король, а драматург-львів'янин
із книжкою сидить на площі Ринок
нагадуванням галицьких картинок.
П'ють пиво біля ніг заробітчани,
танцюють випускниці полонези.
...пан Фредро був проїздом у Бреслау.
Шептицький слухав тут про римське право.
І місяць кліпав, мов коти-шартрези —
сріблястошубі і тихоголосі.
...постукав гномик лижними дрючками.
Щоб сад зацвів між нами, а не камінь,
ліхтарник понад Одру ходить досі.

12.12.2016

* * *

Екіпаж тролейбуса двадцять два шістнадцять
конкурсом сніжинок Харків розважає —
білих і рожевих, що уже й не сняться,
а летять над полем, над новим врожаєм.
Більші вирізали мами з дітлахами.
А колючі кинув в очі Герди Кай.
Czas za widnokreǳiem^{*}, димними дахами.
Там іще доречне «Казко, зачекай!»
Котиться тролейбус — на вікні сніжинки,
а мені біліє вроцлавський трамвай.
Гномик змерзлу спину тулить до будинку —
на брилі дзеркальнім — зорі і зима.
У кленовім листі готика й бароко
вмерзли одночасно в білі Одру, Мжу.
Диво, що датоване дикорослим роком,
може, не розтане. Може, вбережу.

---

* Czas za widnokreǳiem — «час за обрієм» (образ Казімежа Бурната)

ЗМІСТ

План не-евакуації (замість авторського вступу)	3
--	---

Розділ І. КОНІ ІЗ МІСЬКОЇ КОНЮШИНИ

«Коня підперла олівцем, щоб голова не впала...»	6
Благовіщенською вулицею	7
До печива «Івасик-Телесик»	8
«Дорозі не боляче — закрижаніла...»	9
Підполковнику ніхто не пише	10
Сонце перемир'я	11
«Не спиться — майже, як пліткарці із Венеції...»	12
«Поряд милиці і ковзани...»	13
«Сіяв сіль дідок у центрі міста...»	14
Перше березня в Харкові	15
«Ранкове “По конях!”, вокзальне “По каві?”...»	16
«Блакитні весла пасажира у метро...»	17
Гра в геральдику	18
Дипломатичний ювілей	19
Клей БФ. 1946-2016	20
Петунії в центрі Харкова	21
«Двори на Греківській. Стільці біля порогу...»	22
«Провулок Рибасівський. Чорно розритий підвал...»	23
«Двері музейні стояли відчинені в літо...»	24
Суниці Держпрому	25
«Мабуть, був у Скрипника кінь...»	26
«На ординських монетах немає троянд і бузку...»	27
«Їхав крилатий гусар...»	28
Електричка через Буди	
І. «Книжки “Дванадцять війн за Україну”...»	29
ІІ. «Образна палата...»	29

Люботин. 1897 рік	31
«Трилітрова банка міражів...»	32
«Кажани скрипіли над Держпромом...»	33
«Я просунула б руку у посуд, що звать “куманець”...»	34
Листи до Нюрнберга, або стілець для репортера	
Лист перший	35
Лист другий	37
Лист третій	37
Лист четвертий	38
Лист п'ятий	39
Лист шостий	40
Лист сьомий	41
Лист восьмий	42
«Дідова чашка з маками із шафи сірітиме...»	44
Коломацький диптих	
І. «Пане гетьмане, будете знати, чи ловляться тут соми...» . . .	45
ІІ. «Ішли дощі, і наш вахтер читав...»	45
Софіївка	47
Різдво на околиці	48
Чернігівський фото-тур	
1. Корабель майстрів	49
2. Благородне сяйво гродетура	50
3. Сніжних сутінків палевий штоф	51
4. Сон у найдовшу ніч	52
5. Таємна дипломатія зими	54
6. Пам'яті зниклих вулиць	55
7. У дорогу до міста соборів	56
8. Козелецька ожеледиця	58
9. Козацький Катерининський собор	59
10. Хорея холодів	60
11. Сині контури беріз	61
12. Батурич та інші фото	62

Розділ ІІ. ПРИ СВІТЛІ БІЛОЇ ГОРИ

«Тиші й синичок хотіла душа...»	64
Незакінчений ремонт	
І. «Стара етажерка зимує під лисим горіхом...»	65

II. «Шафі в наших домівках...»	65
III. «Курям, що обкльовують барвінок...»	66
IV. «Люстра на абрикосі видзвонює над снігами...»	67
«Стара калюжна вулиця Нова...»	68
«Наклювалися щиглики до грози...»	69
«Амадини о шостій ранку...»	70
«Летіли гуси на війну...»	71
«Золоті ворота нашої річки...»	72
«Бджоли ходили по хаті...»	73
«Посмійся з мене, проліскова бджілко...»	74
Насіння білої гори (цикл)	
1. Дорога на Дворічну	75
2. Спека	76
3. «Гір крейдяних розмотані бинти...»	77
4. Малинник Мечникових	78
5. Черепаха	79
6. Кажани	80
7. «Чаї на диких травах ти скоро будеш пити...»	81
«Замулена черепашка...»	82
«Кури шукали пелюстки в калюжі...»	83
Травам. Борознам. Цвіту вишні (цикл)	
I. «Сині майки, сині піжами...»	84
II. «Найнявши пару коней на гармському базарі...»	85
III. «Утекти б у переклад, як у Тегеран...»	86
IV. «Завтра — святковий день мусульман...»	87
V. «Штука підступна — любов у листах...»	88
VI. «А що ж іще він міг дарувати...»	89
VII. «Як мерехтить повітря від багаття...»	90
«Дзвоник цвів з рожевого у фіолет...»	91
«Селекція — Росія, Луганськ — на упаковках...»	92
«Пустіть в метро з кущем дощу і градом...»	93
Вітрильний тиждень (цикл)	
I. На честь двадцятої години 27 червня	94
II. Одеський зоопарк	95
III. Пакети міст	96
IV. Приморський дощ	97
V. Краби і коти	98
VI. «Ішов четвертий день мого народження...»	99

VII. Варення в липні	100
VIII. Доглядач маяка	101
IX. Сходинки.	102
Поїзд «Лагуна».	103
Великодолинське	104
«Сонце сідає в лиман...»	105
«Африканський барабанчик на піску...»	106
«На пляжі ще читають Мопассана...»	107
«Золота килимова доріжка баклану...»	108
«Соняшник уночі хилить голову біля лавки...»	109
«Зігріє пасіка — клейонка на фанері...»	110
«Редиска, щавлик. Чорнобривці...»	111
«Пінка персикового варення...»	112

Розділ III. ГІРСЬКІ СТРУМКИ ГРУЗИНСЬКИХ ГОЛОСІВ

Грузія-2016

1. «Сванська сіль, чурчхела, сулугуні...»	114
2. «Трое котів сторожують дванадцять курей...»	115
3. «Сім'ї художника двоповерховий дім...»	116
4. Хрещення Грузії	117
5. Тавісуплебіс — Площа Свободи	118
6. «Ми нарешті у брухт віднесли самовара з латуні...»	119
7. Мцхета	120
8. Будинок з костуром.	121
9. Монастир Давид Гареджі	122
10. Сванетія. На березі Інгурі	124
11. «Втому я переживу...»	125
12. Местія	126
13. Ушба на обрії	127
14. «Іржава коса ще помітного року народження...»	128
15. Жовті крокуси Ушгулі	129
16. «На листі сніг лежить, зсипається під корінь...»	130
«Не встиг дракон залізати рани...»	131
«Важко бути грузином...»	132

Грузія-2017

1. «На перетинках емалі мінанкарі...»	133
2. «Де колись читали вірші, там тепер лікують зуби...»	134

3. «Хмари лежали дрібними валками пришерхлої солі...» . . .	135
4. Аеропорт Копітнарі	136
5. Веранда жіночого монастиря	137
6. Чакапулі під вечірній дощ	138
7. «Купили сиру, фруктів, хванчкару...»	139
8. Гареджійські солов'ї	140
9. «До мене літній дощ приходив на балкон...»	141
10. Дорога на Степанцмінду	142
11. «Зніміть відбитки пальців моїх рожеві...»	143
12. «Повітря пахне ранньою весною...»	144
13. Монастир Алаверді	145
14. Жити у вежі	146
15. Чарівний казан	147
16. Полювання в тумані.	148
17. Дартло. Вільний день	150
18. «Хтось на міському підвіконні...»	151
19. Омало. Міміно	152
20. «Тури не вийшли на сланцеві схили...»	153
21. Ранок у Кутаїсі.	154
22. «До вечірнього храму Баграта приходять корови...»	155
23. Після пошуків динозаврів і Прометея	156
24. «Сумував у дорозі — сьогодні цвіте...»	157
25. Кіндзмараулі. Тихий квартал.	158

Розділ IV. ШРИФТОМ ВРОЦЛАВСЬКИХ КЛЕНІВ

«Білі хмари врізались на заході в небо...»	160
«Пагорб жовтого листя, по краю підбитий травою...»	161
Поїзд на Вроцлав	162
«Чорна такса живе за стіною. Покликана Слива...»	163
«“Поети серед нас”, — застерігав з мольберту напис...»	164
«Школа імені воїнів Монте-Касіно...»	165
«Кафе “Богема”. Дагна з Риги пиво п'є...»	166
Вретслав-Вроцлав. Середньовіччя	167
«Скапує віск у пісок у Вірменському соборі...»	168
«Відкриємо двері на вежу і вибухне дзвін...»	169
«“Дочитуйте книжки!” — той напис на стіні...»	170
«Już mi Ciebie brakuje...»	171

«У нас переписування казок...»	172
«Бреславський тесля став берлінським ковалем...»	173
Господині «трояндового двору»	174
«Я — цирковий лев...»	175
Бреслау. Перший перехід	176
«“Майстер Ганс” — з осторогою називали ката...»	177
«Со powego nad brzegami Odry?...»	178
«В кожній скіпці сосни і берези живуть сірники...»	179
«“Під Золотим Орлом”, “Під Оленем Блакитним”...»	180
Бреслау. Другий перехід	181
«Ще не дощ, ще не сніг, але вже не туман...»	182
«У тебе хаші ялівцю, а в нас пиляють клени...»	183
У дорогу з Ольштина	185
Покрова	186
Казімеж Бурнат. «Дорогою вітру...» (переклад з польської)	187
Казімеж Бурнат. Перспектива (переклад з польської)	188
Моніка Мацеїччик. «І підійшов Голіаф до Давида...» (переклад з польської)	189
Моніка Мацеїччик. Лампа (переклад з польської)	190
Моніка Мацеїччик. Кравцеві й шевцеві (переклад з польської)	191
Моніка Мацеїччик. Мотузка (переклад з польської)	193
Моніка Мацеїччик. Дитинство (переклад з польської)	194
Моніка Мацеїччик. Реінкарнація (переклад з польської)	195
Моніка Мацеїччик. Скринька (переклад з польської)	196
Данута Бартош. «Вічність відтинає купони...» (переклад з польської)	197
Данута Бартош. Дружба (переклад з польської)	198
Познанські легенди (триптих)	
I. «В раю дощить. Палац культури “Slonce”...»	199
II. «Реставратор, як равлик, у ратуші жив...»	201
III. «Ви знаєте про короля ворон...»	202
Вроцлав. Парком згадок	
I. «Лягають вітри полотном панорам і вітрил...»	203
II. «Митрополит — онук комедіанта...»	204
«Екіпаж тролейбуса двадцять два шістнадцять...»	205

Літературно-художнє видання

МИРОНЕНКО
Ірина Дмитрівна

СУНИЦІ ДЕРЖПРОМУ

Вірші 2015–2017 років

Технічний редактор — Є. Онишко

Підписано до друку 24.01.18. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Constantia. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 13,25. Наклад 100 прим. Зам. № 18-06.

Видання і друк ТОВ «Майдан»
61002, Харків, вул. Чернишевська, 59
Тел.: (057) 700-37-30
E-mail: maydan.stozhuk@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 1002 від 31.07.2002 р.